

EL APOCALIPSIS

Jesucristo Juārē i ñmʉ waaburire weredea

¹ I papera pū Marīpʉ īgū mérōgā pʉrʉ iriburire Jesucristore wereri pū ãārā. Jesucristoyarārē irire masídoregu īgūrē weredi ãārīmí. Jesucristo sugʉ Marīpʉre wereboegʉre iriudi ãārīmí yʉre irire weredoregu. Yʉ Juan, Jesucristore moāboegʉ ãārā.
² Irasirigu i pūguere ãārīpereri yʉ ïādeare, yʉ pédeare, Marīpʉya kerere, Jesucristo yʉre weredeadere gojáa.

³ I pūgue gojaderosū waaburo, mérō dʉyáa. I pūrē gajirārē buerāno ʉshyari bokarākuma. Marīpʉya kerere i pūgue gojadeare buemakʉ péduripírānode ʉshyari bokarākuma.

Juan su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore bʉremurārē gojadea

⁴ Yʉ, mʉsā Asiague ãārīrārē su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore bʉremurārē gojáa. Marīpʉ mʉsārē õārō iritamuburo. Mʉsārē īgū siñajārī sīrīrē opaka! Marīpʉ neōgoragueta ãārīsiadi ãārīmí. Dapagoradere ãārīnīkōāmi. Pʉruguedere irasūta ãārīnīkōāgukumi. Opʉ doarogue doami. īgʉ diaye, Óāgʉ deyomarīgʉ su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari turari* opagʉ ãārīmi. īgʉde

* **1:4** “Óāgʉ deyomarīgʉ su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari turari opagʉ ãārīmi”, ãārīrō: “Óāgʉ deyomarīgʉ ãārīpereri turari opagʉ ãārīmi”, ãārīdʉaro yáa. Iri pūgue “su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari”, ãārīrō: “ãārīpereri”, ãārīdʉaro yáa.

m̄asārē õārō iritamuburo. ⁵ Jesucristode m̄asārē õārō iritamuburo. Ígū Marípuya kerere diayeta weregu aārīmi. Ígū aārīpererā boanerā masāburi dupiyuro boadigue masāp̄uroridi, neō dupaturi boabi aārīmi. Irasirigu, i ūmugue aārīrā aārīpererā masaka oparārē doregu aārīmi. Marīrē maīgū Ígūya dí béori merā marī ñerī iridea wajare taudi aārīmi. ⁶ Irasirigu marīrē oparā aārīmakā iridi aārīmi. Irasū aārīmakā marīrē paá masakaya aārīburire Marípure sērēbosarā aārīmakā iridi aārīmi, Ígū Paguyare iriburo, ãrīgū. Irasirirā Ígūrē: “Óātarigu, aārīpererā nemorō turagu aārā mu”, ãrī b̄uremurā! Irasūta aārīburo.

⁷ M̄asā õārō pémasīka! Jesucristo ūmikāyeborigue dijarigukumi. Ígū dijaramakā, aārīpererā ūrākuma. Ígūrē curusague pábiatú wējēnerāde ūrākuma. I ūmu marā aārīpereri buri marā, Ígū aarimakā ūrā, Ígū Ígūsārē wajamoāburire gūñarā, orerākuma. Irasūta waarakoa.

⁸ Marípū marī Opū aārīpererā nemorō turagu aārīmi: “Yū neōgoragueta aārīpereri i ūmumarē iridi, p̄ruguedere i aārīpererire peremakā iribu aārā”, ãrīmi. “I ūmu aārīburo dupiyuro aārīsiabu. Dapagoradere irasūta aārīnīkōāa. P̄ruguedere irasūta aārīnīkōāgukoa”, ãrīmi.

Juan kērō irirosū Jesucristore ūdea

⁹ Yū Juan, m̄asāyagu Jesucristore b̄uremugū aārīslā, m̄asā irirosūta yude ñerō taria. Marípū, marī Opū aārīmi. Marī ñerō tarimakā, Jesucristo marīrē gūñaturamakā yámi. Yū Patmos wāikuri nūgūrōgue peresu aārībū. Marípuya kerere Jesucristo weredeare gajirārē yū budea waja irogue

ãār̄ibú. **10** Irinu siñajãr̄inu ãār̄imaku, Õágu deyomarígu ígu turaro merã kẽrõ irirosu yure ïmumi. Irasu waaripoe yu purupu gapu turaro wereníri, suru puridiru turaro busuro irirosu busumaku pébu. **11** Turaro werenígu yure ãsu ãr̄imi:

—Yu neõgoragueta ãār̄ipereri i ûmumare ãār̄imaku iridi ãārã. Yuta puruguedere i ãār̄ipererire pere maku iribu ãārã. Dapagora ãār̄ipereri mu ïäríre, papera pûgue gojatúka! Puruiri pûre Asiague ãār̄irre yure buremurre iriuka! Ígsa su mojõma pere gaji mojõ peru perêbejari makãri marã ãār̄ima. Efeso marã, Esmirna marã, Pérgamo marã, Tiatira marã, Sardis marã, Filadelfia marã, Laodicea marã ãār̄ima, ãr̄imi.

12 Ígu wereníri busumaku pégu, gãmenugãbu ïgre ïabu. Irasu gãmenugu ïágu, su mojõma pere gaji mojõ Peru perêbejari sãñami. Ígyya koretibire oro merã iridea yujuwenârudare suatúadi ãār̄imí. **13** Ígyya poari õäro boreri ãār̄ibu. Ígyya koye peame ûjuri pûra irirosu goesesiribu. **15** Ígyya guburi bronce wâikuri kõme tûmudea irirosu goesesiribu. Ígu wereníri wári ûtadupabu irirosu busubu. **16** Ígyya mojõ diayema mojõ gapu su mojõma pere gaji mojõ Peru perêbejarugora neñuku opami. Ígyya disire sareri maji pe gapu õäro usiri maji wiribu. Ígyya diapu abe ûmumu kûmijûrosu goesesiribu.

17 Irasirigu yu ïgre ïáguka, kõmogu irirosu ïgyya guburi phro meémejâbu. Yu meémejâmaku ïágu,

Íg̃aya mojō diayema mojō merā yure ñapeo, ãsū ãr̃imi:

—Güibirikōõka! Yü neõgoragueta ãär̃ipereri i ûmumare ãär̃imakẽ iridi, püruguedere i ãär̃ipererire peremakẽ iribu ãär̃a. ¹⁸ Okaníg̃ ãär̃a. Iripoegue boabu. Dapagorare okaníkōõaa. Masakare boadoregu, Íg̃usär̃e boanerā ãär̃irõgue waadoregu ãär̃a. ¹⁹ Dapagora ãär̃ir̃i, pürugue waaburidere mu ïär̃ir̃e gojatúka! ²⁰ Yü masakare neõ dupiyuro werebirideare, mu ïär̃ir̃e weregura. Íg̃usā su mojōma pere gaji mojō peru pér̃ebejarā neñukā, yaa mojō diayema mojō gapu yü oparā, yure bùremurār̃e yaare wererā keori irirosū ãär̃a. Iri su mojōma pere gaji mojō peru pér̃ebejari sīägori yuku oro merā iridea yuku, yure bùremurī buri marā keori irirosū ãär̃a, ãr̃imi yure.

2

Jesucristo Juãr̃e Efeso marãr̃e gojadoredea

¹ Jesucristo irire ãr̃i odo, ãsū ãr̃inemomi:

—Efeso marā yure bùremurār̃e, Íg̃usär̃e yaare weregudere ãsū ãr̃i gojaka!

Yü, yaa mojō diayema mojō gapu su mojōma pere gaji mojō Peru pér̃ebejarā neñukär̃e opagu, su mojōma pere gaji mojō Peru pér̃ebejari sīägori yuku watope waagorenag̃ ãär̃a. ² Yü, ãär̃ipereri mušā iririre masípeokōõaa. Mušā buro moãr̃ir̃e, ñerõ tarikererā mušā yure gũñaturarire, ñerär̃e mušā ïäduabirire masña. Gajirā Íg̃usā basi: “Jesús buedoregu beyenerā ãär̃a”, ãr̃ikererā, keoro buebema. Mušā Íg̃usā iririre ïär̃a: “Ãrikatori merā buema”, ãr̃i masña. ³ Yaare mušā moãr̃i

waja ñerõ tarikererã, yure neõ piribe. Irire gariborero marĩrõ yáa.

4 Musã õärõ irikeremakã, gajire musãrẽ ãsũ ãrĩ weregura. Musã yure neõgorague mañugãderosũ iribea. **5** Iراسirirã dapagorare musã ñerõ waadeare gũñaka! Musã ñerõ iririre bujawereka! Musã gũñarirẽ gorawayuka! Õärĩ gapure irika doja, musã iripuroriderosüta! Musã ñerõ iririre piribirimakã īagã, musãyagu sñägodire ãikõägura. **6** Musã yure neõgorague mañugãderosũ iribirikererã, i õärĩ gapure iribu. Nicolaita wãïkhuri bumarã ñerõ iririre musã neõ gãämebea. Yude irire neõ gãämebea.

7 Musã gãmipürĩ oparã, Õagã deyomarigã yure buremurĩ buri marãrẽ wererire õärõ péka! ãsũ ãrõmi Õagã deyomarigã yure buremurãrẽ: “Aärípererã Jesúre buremurirẽ pirimerãrẽ ãmugasigue paraíso wãïkhu rogue Marípuya pooemu dükare baadoregura”, ãrõmi. Irigu perebiri okari sidi* ãärã. I aärípererire gojaka, yaarã Efesogue aärírãrã! ãrõmi yure Jesucristo.

Juan Esmirna marãrẽ gojadea

8 Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrõnemomi:
—Esmirna marã yure buremurãrẽ, īgüsärẽ yaare weregudere ãsũ ãrĩ gojaka!

* **2:7** Sugã ūma birarimasã gajirã nemorõ ūmagã, olivo wãïkhdima pürĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore īguya dipurugue peokuma, gajirãrẽ īgã wajatadeare īmumurã. I irirosû, sugã Jesúre buremugã masaka īgärẽ wëjëkeremakã, Jesúre buremurirẽ neõ piribi, ãmugasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ãmugasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosû ãärã.

Y_u neōgorague ãārīpereri i ūm_umarē ãārīmak_u iridi, p_uruguerere i ãārīpererire peremak_u iribu ãārā. Y_u boa, dupaturi masāgū ãārā. ⁹ Y_u, ãārīpereri m_usā ñerō taririre, boporā ãārīrīrē masīpeokōāa. Irasū boporā ãārīkererā, Marīpuyare masīsīā, wári ūm_ugasima õārīrē opáa. Gajire y_u masīa. Gajirā m_usārē ïāturirā m_usārē ñerī kere ãrīma. Ígūsā: “G_ua judío masaka ãārīsīā, Marīpuyara ãārā”, ãrīma. Irasū ãārīkererā, ígūyarā ãārībema. Wātēa op_u Satanárē b_uremurī bumarā ãārīma. ¹⁰ M_usā ñerō tariburire güibirikōāka! Wātī m_usārē y_ure b_uremurīrē pirimak_u irid_uag_u surāyeri m_usārē peresugue biadobomak_u irigu_ukumi. Pe mojōma n_urīta ñerō tarirāko. Ígūrē b_uremurā m_usārē wējēkeremak_u, y_ure b_uremurīrē neō piribirikōāka! P_uru y_u p_urogue m_usārē y_u merā perebiri okarire sīgu_ukooa.

¹¹ M_usā gāmipūrī oparā, Õāgū deyomarīgū y_ure b_uremurī buri marārē wererire õārō péka! Æsū ãrīmi Õāgū deyomarīgū y_ure b_uremurārē: “Ãārīpererā y_ure b_uremurīrē pirimerā, perebiri peamegue neō waabirkuma”, ãrīmi. Irasirig_u iri ãārīpererire gojaka, yaarā Esmirnague ãārīrārē! ãrīmi y_ure.

Juan Pérgamo marārē gojadea

¹² Jesucristo irire ãrī odo, Æsū ãārīnemomi doja: —Pérgamo marā y_ure b_uremurārē, Ígūsārē yaare weregu_udere Æsū ãrī gojaka!

Y_u sareri majī, pe gap_u usiri majīrē opag_u ãārā. ¹³ M_usā ãārīrōrē masīpeokōāa. Satanás m_usāya makā marā op_u ãārīmi. Ígūsā Satanárē

baremukeremakū, mūsā gapu yure baremua. Īgūsā mūsā merāmu Antipare Marīphya kerere õārō weredire wējēma. Īgūrē wējēmakū īākererā, mūsā yure baremurirē neō piribea.

14 Mūsā yure baremurirē piribirikeremakū, gajino mūsārē āsū ārī weregūra. Surāyeri mūsā merāmarā Balaāya buedeare iritayama. Iripoegue Balaam āsū ārīdi āārīmī, Israel bumarārē īātuirirā opure Balac wāikugure: “Israel bumarārē tarinugāduagū, īgūsārē mūsā merā gāmesurimakū irika, mūsā irinarirē iritayaburo, ārīgū!” ārīdi āārīmī. Irasirirā Israel bumarā īgūsā merā gāmesurirā, keori weadea puro baari pídeare baanerā āārīmā. Ņerō gāmebiranerā āārīmā. **15** īgūsā irirosūta gajirā mūsā merāmarā Nicolaita wāikuri bumarā buerire iritayama. Iri buerire neō piridubema. Yū gapu irire neō gāāmebea. **16** Irasirirā mūsā ūerī iririre bujawereka! Mūsā gūñarirē gorawayuka! Mūsā gorawayubirimakū īāgū, gūñāña marīrō mūsā purogue waa, yaa disigue sareri majī opari majī merā mūsārē wajamoāghura.

17 Mūsā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure baremuri buri marārē wererire õārō péka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure baremurārē: “Ņerō iridorerānorē tarinugāgūrē manā wāikuri ūmugasima baarire sīghra. Ūtāye boreriyedere sīghra īgūrē. I ūtāye maama wāirē yū gojatúdeaye āārīroko. Gajirā iri wāirē neō masibirkuma. Iri ūtāyere āīgū dita masīgukumi”, ārīmi. Irasirigū iri āārīpererire gojaka, yaarā Pérgamogue āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Tiatira marārē gojadea

¹⁸ Jesucristo irire ãrī odo, ãsū ãrīnemomi doja:
—Tiatira marā yure bñremurärē, ïgüsärē yaare
weregñdere ãsū ãrī gojaka!

Yü, Maríph magü ãärā. Yaa koye peame üjärī pñrā irirosü gosea. Yaa guburi bronce wãiküri kõme tñmudea irirosü gosea. ¹⁹ Yü ãärípereri mñsä iririre masñpeoköää. Mñsä yure mañrī, yure bñremurī, gajirärē iritamurī, ñerō tarikererä mñsä yure gññaturarire masña. Neñgoraguere mñsä õärō iridero nemorō dapagorare õärō irirä yáa.

²⁰ Mñsä õärō irikeremakü, gajino mñsärē ãsū ãrī weregñra. Jezabel wãikügo: “Maríph yare werego ãärā”, ãríkatogo mñsä watopegue ãärímo. Mñsärē igo ñerō buemakü pékererä, igore: “Gua merä ãäríbiriköäka!” neõ ãrïbea. Igo ãríkatori merä buego, yure moãboerärē ñerō gãmebiramakü yámo. Keori weadea pñro baari pídeare ïgüsärē baamakü yámo. ²¹ Irinñgue igore, igo ñerō iririre bñjawere, gorawayudoreadibü. Igo gapü neõ gorawayudabemo. Igo ñerō gãmebirarire neõ piridabemo. ²² Irasirigü igore, igo merä ñerō irinerädere pñrïrikümakü irigura. Igo merä ñerō irideare ïgüsä bñjawere, piribirimakü, ïgüsärē bñro ñerō tarimakü irigukoa. ²³ Igo pñrädere wëjëgura. Yü irasü irimakü ïärä, ãärípererä yure bñremurä: “Ígü marí gññarírë, marí ñaribejaridere masñpeoköämi”, ãrïräkuma. “Ãärípereri marí iririkürire ïä, keoro irigukumi. Ñerō irirärë wajamoägukumi. Õärō irirä gapüre õärō

irigukumi”, ãrĩ masírãkuma. **24** Surãyeri m̄sā Tiatira marã igoya buerire, wãtēa op̄ Satanáyama yayeridere gãâmebea. Irasirigu ȳu m̄sãrẽ gajino dorenemobirikoa. **25** I ditare dorea m̄sãrẽ. Ȳu buerire m̄sā masideare neõ mérögã piribirikõäka! Ȳu m̄sā p̄uro aarimakãguedere õärõ iriníkõäka!

26 Ȳu m̄sā p̄u rogue aarigú, õärîrẽ irirârẽ, ȳu dorerire irinírârẽ i ûm̄u marârẽ dorerâ ãärîmakã irigura. **27** Ȳup̄u yure, Op̄ sóoderosûta, ȳude m̄sãrẽ, oparâ sóogura. Irasirirâ kõmegã merâ, sorori diiari merâ weadea sororire pámutûrõsû i ûm̄u marârẽ turaro merâ dorerâko. Irasirirâ m̄sā dorerire neõ tarinugâbirikuma. **28** Ȳu gajidere ãsû irigura. Neñukãm̄ boyodiru õärõ boyoro irirosû ãärîgã, m̄sãrẽ maama perebiri ûm̄u pígu koa. **29** M̄sā gãmipûrî oparâ, Õágã deyomarîgã yure bãremurârẽ, ïgûsârẽ yaare weregûdere ãsû ãrĩ gojaka.

3

Juan Sardis marârẽ gojadea

1 Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsû ãrînemomi doja:
—Sardis marã yure bãremurârẽ, ïgûsârẽ yaare weregûdere ãsû ãrĩ gojaka!

Ȳu, Õágã deyomarîgã su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari turari* opáa. Irasû

* **3:1** “õágã deyomarîgã su mojõma pere gaji mojõ Peru pêrêbejari turari opaḡu ãrîmi”, ãrîrõ: “õágã deyomarîgã ãârîpereri turari opaḡu ãrîmi”, ãrîdharo yáa. Iri pügue “su mojõma pere gaji mojõ Peru pêrêbejari”, ãrîrõ: “ãârîpereri”, ãrîdharo yáa.

ãārīmakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā neñukādere opáa. ãārīpereri m̄usā iririre maslpeokōāa. M̄usā: “Marīphyare õārō yáma”, ãrīsūrā ãārā. Irasū ãārīkererā, boanerā irirosū, īgūyare neō koero iribea. ² Irasirirā õārō pémásika! M̄usā õārī iriri d̄uyarigārē piriro marīrō õārō irika! Irire iribirimakā, m̄usā õārī iriri pereakōāroko. Yū, m̄usā iririre īāa. Yūpū īūrōguere õārō iripeobe. ³ Yūphyare gajirā m̄usārē buedeare gūñaka! Irireta dupaturi irituyaka doja! M̄usā ñerī iririre pirika! Irasū iribirimakū, gūñaña marīrō yajarimasā aarirósū, gūñaña marīrō m̄usārē wajamoāgū aarigūko.

⁴ Irasū ãārīkeremakū, surāyeri m̄usā watopere ñerō irirārē īākūlbema. Marīphyare irituyarā ãārīsīā, īgūsāya surí gūraritúmerā irirosū ãārīma. Irasirirā ñerō iridea wajare opamerā, boreri surí sāñarā yū merā waagorenarākuma.

⁵ Ñerīpererā piriro marīrō Marīphyare irirā irasūta surí õārō boreri sāñarā yū puro ãārīrākuma. Yū merā perebiri okari opamurā wāīrē gojatúri pūgue īgūsā wāīrē gojatúdeare neō koebirikoa. Koeronorē irigū, Yūpū, īgūrē wereboerā īūrōguere: “Yaarā ãārīma”, ãrīgūko.

⁶ M̄usā gāmipūrī oparā, Õāgū deyomarīgū yure būremurī buri marārē wererire õārō péka! ãrī gojaka, yaarā Sardigue ãārīrārē! ãrīmi yure.

Juan Filadelfia marārē gojadea

⁷ Jesucristo irire ãrī odo, ãsū ãrīnemomi doja:

—Filadelfia marā yure būremurārē, īgūsārē yaare weregūdere ãsū ãrī gojaka!

Y_u ñerī opabi, diayeta weregu ãārā. Y_u, iripoeguem_u op_u David dorederosū turari merā doregukoa. Iri turaro merā doreri, sawire opari irirosū ãārā. Irasirigu, y_u tūpāmakū neō gajigu biamasiberosū, y_u iridoremakū kāmutamasibemi. Y_u biamakādere neō gajigu tūpāmasiberosū, y_u iridorebirimakū irimasibemi. ⁸ Y_u ãārīpereri m_{usā} iririre masipeokōāa. M_{usā} mérōgā turari opakererā, yaa buerire õārō irituyáa. Gajirā, m_{usā} yaarā ãārīrī waja m_{usārē} ñerō iridakeremakū: “Jesúre masibe”, neō ãrībea. Irasirigu y_u m_{usārē} su makāpuro tūpānúmakū, neō sugu biamasiberosū, y_u m_{usārē} yaamarē iridoremakū, m_{usārē} kāmutamasibemi. ⁹ Gajirā m_{usā} puro ãārīrā: “G_{ua} judío masaka ãārīsīā, Marípuyarā ãārā”, ãrīkererā, ïgūyarā ãārībema. ãrīkatorimasā, wātēa op_u Satanárē b_uremurī bumarā ãārīma. Irasirigu ïgūsārē m_{usāya} guburi puro b_uremurī merā ejamejājamakū irigura. Y_u irasirimakū ïärā, y_u m_{usārē} mañirē ïāmasirākuma. ¹⁰ Y_u m_{usārē}: “Neō piriro marīrō yaare irika!” ãrīdeare õārō irirā yáa. Irasirigu, ãārīpererā i ûmugue ãārīrā iririkurire ïābu, ïgūsārē ñerō tarimakū irigu, m_{usārē} õārō koregura.

¹¹ Mérō d_uyáa, y_u i ûmugue dupaturi aariburo. Irasirirā yaare m_{usā} masideare neō kātibirikōāka! Piriro marīrō irire irinikōāka, m_{usā} wajataburire ēmarī, ãrīrā! ¹² Õārō yaare iritariwere, irire pirimerānorē Y_up_u p_urogue ãārīmakū irigura. ïgūsā ïgūya wiima borari ãārīrōsū ïgū puro ãārīnkōārākuma. Y_up_u wārē

Ígūsāguere gojagukoa, Ígūyarā ãārīrīrē ìmubu. Ígūya makā wāídere gojagukoa. Ígūya makā, maama makā Jerusalén wāíkuá. Iri makā ùmugasigue merā dijariri makā ãārīrokaoa. Yüde Ígūsārē yü wāí, maama wāírē gojagukoa.

13 Mùsā gãmipürí oparā, Óágü deyomarígü yure bùremurí buri marärē wererire õärō péka! ãrī gojaka, yaarā Filadelfiaque ãārīrärē! ãrīmi yure.

Juan Laodicea marärē gojadea

14 Jesucristo irire ãrī odo, ãsū ãrīnemomi doja:
—Laodicea marärē yure bùremurärē, Ígūsārē yaare weregudere ãsū ãrī gojaka!

Yü ãrīrösüta irigu ãärā. Irasirigu diayeta weregu, Yüpuya kerere keoro weregu ãärā. Yüpu, yü merā ãärípereri i ùmumarē iridi ãärími.

15 Yü ãärípereri mùsā iririre masípeoköää. Mùsā yure bùremumerä, õärō bùremurä ãäríbea. Mérögä yure bùremurí opáa. Irasirigu yü mùsärē irasü ãärínenobirimakü gãämea. **16** Yü, mùsā mérögä bùremurí oparire doogoráa. Irasirigu gajino ñerírē dokabéoduagu irirosü mùsärē béoduagu ãärā. **17** Yü mùsärē irasü iriduakeremakü, mùsā gapu ãsū ãrī wereníia: “Wári opáa”, ãrā. “Ãärípereri õärō waáa, ãärípereri gua gãämerírē opaköää”, ãrā. Irasü ãríkererä, yü iürö neõ gajino opamerä, boporä, surí marírä, koye ïämérä irirosü ãärā. Mùsä bùremurí opamerä ãärírīrē masíbea. **18** Irasirigu mùsärë: “Wári oparä ãärä”, ãrī péñarärë ãsū ãrī weregura. Oro peamegue soe ãmuadea yü oparire wajarika, wári opamurä! Iri õärí oro oparä irirosü ãärírä, yure õärō bùremurí

oparāko. Surí boreri yu oparidere wajarika, surí marīrō ãārībukoa, ãrīrā! Musā irire sāñarā irirosū ãārīrā, musā ñerī irideare pirirā, guyaśīrīrō marīrō ãārīrāko. Irasū ãārīmakū, koye piuri kúdere wajarika, õärō ïāmurā. Musā irire puanerā irirosū ãārīrā, Marīpuyare õärō ïāmasīrāko.

¹⁹ Musārē ãārīpererā yu maīrārē ñerīrē irinemobirkōäburo, ãrīgū, pūrīrō páro irirosū werea. Irasirirā yaare bñro gāämeka! Musā ñerī irideare bñjawere, irire pirika! ²⁰ Õärō péka! Yu musā merā ãārīdñagu, sugu makāpuro ejanugā oenígū irirosū ãārā. Sugu yure pégu, õärō merā makāpuro tūpásóogu irirosū ãārīmi. Irasirigū yu ìgū merā õärō ushyaníkōäguko. Ìgūde yu merā ushyanígukumi. ²¹ Õärīrē iritariwererānorē yu doaro tñrogue doamakē irigura, yu merā doreburo, ãrīgū. Yu õärīrē iritariwere, Yuhu merā Opu doarogue doarosū, yude õärīrē irirārē irogue doamakū irigura. ²² Musā gāmipñri oparā, Óágū deyomarīgū yure bñremurī buri marārē wererire õärō péka! ãrī gojaka, yaarā Laodiceague ãārīrārē! ãrīmi Jesucristo yure.

4

Juan ûmugasigue Marīpure bñremurārē ïādea

¹ Puru ûmugasigue ïāmu, tūpādea makāpurore ïābu. Puridiru turaro bñsuro irirosū werenípñroridi dupaturi turaro werenírī bñsurore pébu. Åsū yure ãrīmi:

—Óõgue märírika! Päręgue yę waamakă iriburire märē īmugura. Yę ãriderosūta waarokoa, ãrīmi.

² Igü irasū ãrī wereadero pärę, mata Óägü deyomarígü Igü turari merā yare ãmugasigue ãimäríiami. Irogue märíjagü, sugü Opü doarogue doagüre īabü. ³ Igü, jaspe, cornalina wäiküri yeri ûtäyeri goserosü Õärō gosesirigü ãärīmí. Õärō gosesiriri bero, esmeralda wäiküriye irirosü gosesiriri bero dekogue doami. ⁴ Igü doaro türorre su bero veinticuatro oparā doari ãärīrī berore īabü. Iri doariguere veinticuatro gora oparā märā doama. Boreri surí sähama. Igüsä peyari beroride oro berorí ãärībü. ⁵ Opü doarogue merā bupu miä, büro pámi. Iro doaro diaye su mojöma pere gaji mojö peru pérēbejari sīägori yuku ãärībü. Iri yukuküta, Óägü deyomarígü turari keori ãärībü. ⁶ Gaji iro doaro diaye dia wádiya diumají gosesiriosü ãärībü. Õärō deko s̄ridiya irirosü ãärībü.

Iro doaro pärō gajirä wapikurä okarä ãärīmä. Igüsäya diapure, igüsäya paruparire wári koye opama. ⁷ Yę īpäroridi, eökaye irirosü deyogü ãärīmí. Igü pärümü, wekü irirosü deyogü ãärīmí. Igü pärümü, masakü irirosü diapukügü ãärīmí. Igüsä urrerä pärümü, gapäü Igü këdüpüri sëegü irirosü deyomi. ⁸ Igüsä wapikurägueta su mojöma pere gaji mojö suru pérēbejari këdüpüri oparā ãärīmä. Igüsäya këdüpüri pe gapügueta wári koye opabü. Ùmiriku, ñamiriku bayama. Äsü ãrī bayama:

“Óägü, õägü, õägü Marípü ãärīpererä nemorō

turagu, marñ Opu ããrñmi. [◊]
 Ígu neõgoragueta ããrñsiadi ããrñmí.
 Dapagoradere irasñta ããrñníkoãmi.
 Puruguedere irasñta ããrñníkoãgukumi”, ãrñ
 bayanama.

⁹ Irasñ bayarñ, Marñpu turarire bayarñ irima.
 Ígurñ ããrñpererinñrñ ããrñnígurñ: “Buro usuyáa mu
 merñ”, ãrñ buremurñ irima. ¹⁰ Ígusu irasñ baya
 buremumaku íñrñ, veinticuatro oparñ murñ, Ígu
 doarogue doagu diaye ñadukupuri merñ ejameju,
 Ígurñ buremuma. Ígu ããrñpererinñrñ ããrñnígu
 ããrñmi. Irasñ buremurñ, Ígusu peyari beroríre
 Ígu diaye meépeo, ãsu ãrñma:

¹¹ “Mu, gua Opu turatarigu, õãtarigu ããrñ. Gua
 buremugu ããrñkoãguta yáa. Murñ irasñta
 buremuníkoãrñ gáamea. ããrñpererire iridi
 ããrñ. Mu gáamerñsuta i ããrñpererire iribu”,
 ãrñma Marñpu.

5

*Jesucristo oveja majgu irirosñ ããrñgu su papera
 tururñ kuraburi*

¹ Marñpure Opu doarogue doagure Íguya di-
 ayema mojo gapu papera tururñ opagure íñbu.
 Iri turu, pe gapu gojadea turu, su mojoma pere
 gaji mojo peru perébejarigora õñarñ witabiadea turu
 ããrñbu. ² Marñpure wereboegu turagudere íñbu. Ígu
 buro busuro merñ ãsu ãrñ serëñami:

—¿Noñ ããrñrñ, gajirñ nemorñ õñgu i papera turu
 witabiadeare kurabu? ãrñmi.

[◊] **4:8** Is 6.2-3

3 Um̄gasigue, i nikūgue, i nikū poeka boanerā ãārīrōguedere neō sugu iri tūrūrē kura, iri tūrūma gojadeare īāgū mámi. **4** Irasirigū iri tūrūrē kurabure īgūsā bokabirimakā īāgū, yu buro orebu. **5** Yu irasū oremakā īāgū, sugu, oparā m̄urā watopemā āsū ãārīmi yure:

—Iropata oreka! Iripoeguemū opu David parāmi ãārīturiagu iri tūrūrē su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarigora wītābiadeare kuramasīmi. Īgū Judáya bumū, ēōkaye irirosū turatarigu ãārīmi. Īgūrē īāturirārē tarinugādi ãārīmi, ãārī weremi yure.

6 Īgū irasū ãārīmakā pégū, Opu doarogue doagū diaye Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū nímakā īābu. Īgū wapikurā okarā, oparā m̄urā watopegue ními. Oveja majīgū wējēsūdi dupaturi okagū irirosū deyogu ãārīmi. Su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari kúsari, irik̄ta koyedere opami. Iri kúsari, koye: Ōāgū deyomarīgū turari, īgū masīpeori keori ãārā. Marīpu, Ōāgū deyomarīgūrē ãārīperero i nikūguere iriudi ãārīmi. **7** Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū, Opu doaro p̄u rogue ejagū, iro doaḡure īgūya diayema mojō gapu opadea tūrūrē ãīmi. **8** Īgū irire ãīmakā īārā, wapikurā okarā, veinticuatro oparā m̄urāde īgū oveja majīgū irirosū ãārīgū diaye īgūsāya ñadukupuri merā ejamejā, īgūrē buremuma. īgūsākū arpa wāikuri buaphtērē, oro merā iridea paridere opama. Iri pari sārōrī uturiripari dita ãārībú. Iri sārōrī Marīphyarā īgūrē sērēdea ãārībú. **9** Irasū īgūrē buremurā, maama bayarire āsū ãārī bayapeoma:

Mu wējēsūdi ãārā. Boagu, maya dí béori merā masaka ñerī iridea wajare wajaribosabu, ïgūsā Maríphayarā ãārīburo, ãārīgū. ãārīpereri buri marārē, ïgūsā ya werenírārē, ãārīpererogue ãārīpereri nikū marārē ïgūsā ñerō iridea wajare wajaribosabu. Irasirigu iri tūrūrē ãī, wítabiadeare kuramasia.

10 Maríphayarārē: oparā, paía masakaya ãārīburire ïgūrē sérēbosarā ãārīmakū iribu, ïgū dorerire iriburo, ãārīgū. Irasirirā i ûmu ãārīpererogue ãārīrārē dorerákuma, ãārīma.[◊]

11 Puru ûmugasigue ïamu, Maríphare wereboerā wárā werenímakū pébu. Opu doaro, irasū ãārīmakū wapikurā okarā, veinticuatro oparā murā tuero nígoroama. Ígūsārē keo bokatíñña maríbu.

12 Turaro merā ãsū ãrī bayapeoma:

Oveja majigū, ïgūsā wējēdi, dupaturi okagu, õätarigu ãārīmi. Irasirirā ïgūrē: “ãārīpererārē doregu, ãārīpererire opagu, masípeogu, turatarigu, marí goepeyari merā bùremugu, goesisiriri merā deyogu, õätarigu ãārīmi”, ãrī, ushayari siburo, ãārīma.[◊]

13 Puru gajirā bayapeomakū pébu. Ígūsā ãārīpererā Marípu irinerā ãārīmá: Ûmugasigue ãārīrā, i nikūgue ãārīrā, i nikū poeka boanerā ãārīrōgue ãārīrā, dia wádiyague ãārīrā ãārīmá. ãārīperero i ûmuguere ãārīrā ãārīmá. ãsū ãrī bayapeoma:

Opu doarogue doagure: “Óätarigu, marí goepeyari merā bùremugu, goesisiriri merā deyogu, turatarigu ãārīmi”, ãrī bùremuburo.

[◊] **5:10** Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6 [◊] **5:12** Jn 1.29; 1 Co 5.7

Irasū ãārīmakū, oveja majīgū irirosū ãārīgūdere
irasūta piro marīrō ãārīpererinurī
baremuburo, ãrīma.

14 Ígūsā irasū ãrīmakū pérā, wapikurā okarā:
“Irasūta ãrīburo”, ãrīma. Irasirirā veinticuatro
oparā mārā ñadakupuri merā ejamejā, Ígūrē
ãārīnígūrē ãārīpererinurī usuyari sīma.

6

*Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū papera
tūrū wítābiadeare kurawágādea*

1 Pūrū Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū pa-
pera tūrū Ígū ãidea tūrū wítābiapühroriderore ku-
ramakū ïābu. Ígū kuradero pūrū, sugū, wapikurā
okarā watopemū yure: “Íágū aarika!” ãrīmakū
pébu. Irasū ãrīgū, bupu buro busurosū wereními.

2 Ígū irasū ãrādero pūrū, caballu boregūre ïābu.
Ígū weka peyagu sīrturore opami. Marīpū Ígūrē
opū peyari berore sīmi. Irasirigu Ígūrē ïāturirārē
gāmekēā tarinugāgū ãārīsīā, dupaturi gāmekēā
tarinugāgū waami doja.

3 Pūrū Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū
gajiro wítābiaderore kurami doja. Ígū kuradero
pūrū, gajigū wapikurā okarā watopemū yure: “Íágū
aarika!” ãrīmakū pébu. **4** Ígū irasū ãrādero pūrū,
gajigū caballu diiagū wirimi. Marīpū Ígū weka
peyagūre turarire sīmi. Iri turari merā i ûmugue
ãārīrārē Ígūsā basi siñajārī opanemobirimakū ir-
imi. Wári majī sareri majīrē Ígūrē sīmi. Irasirigu
Ígūsārē gāmewējēmakū irimi.

5 Pūru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero pūru, gajigū wapikurā okarā watopemū yure: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébū doja. Īgū irasū ārādero pūru, gajigū caballu ñígürē īābū. Īgū weka peyagū nukārī keorore opami. **6** Pūru wapikurā okarā watopegue sugū ãsū ārī werenimakū pébū:

—Baari pereakōārokaoa. Irasirirā masaka trigo yerire su kilota, sunū moārī waja merā wajarirākuma. Sunū moārī waja merā cebada yeridere ure kilota wajarirākuma. Uye, igui deko* gapure peremakū iribirikōāburo, ārīmi.

7 Pūru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami. Īgū kuradero pūru, gajigū wapikurā okarā watopemū yure: “Īāgū aarika!” ārīmakū pébū. **8** Īgū irasū ārīmakū pégū, diiaweya borewijigū caballure īābū. Īgū weka peyagū masakare boamakū irigū āārīsīā: “Boari” wāikumi. Īgū pūru gajigu “Boanerā āārīrō” wāikugū aarimí. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū īgūsā pērārē āārīperero i nikūguere surāyeri masakare wējēdoremi. Gāmewējērī merā, uaboari merā, pūrīrikuri merā, waimurā makānū marā guarā merā, surāyeri masakare wējēburire pími. Āārīpererā masaka wapikuri buri dūkawa, keomakū, su bumarā keoropa āārīrārē wējēdoremi.

* **6:6** Masaka olivo wāikudima dūka aceitunas wāikuri dūkare bipirā, uye opakuma īgūsā baaburire. Iguida dūkare kārabipirā, igui deko opakuma īgūsā iiriburire. Irasirigu sugū wapikurā okarā watopegue: “uye, igui deko gapure peremakū iribirikōāburo”, ārīgū: “Olivo wāikuri yuku, iguidarire poyanorēbirikōāburo”, ārī werenimí.

9 Puru Jesucristo oveja majígu irirosu ãärígu gajiro wítäbiaderore kurami doja. Ígu kuradero puru, Marípure sïdea soepeoro doka, Jesucristore bùremuru wëjësñeruya yuypüräríru iãbu. Ígüsu Íguya kerere weredea waja, irasu ãärímaku Íguyare piribiridea waja wëjësñeru ãäríma. **10** Ígüsu turaro meru Marípure ãsu ãruma:

—Gua Opu, mu ðätarigu, ñeru marígu ãäru. Mu: “Ãsu irigura”, ãrudeare diayeta irigu ãäru. ¿Naásu ãärímaku i ãmu maräru wajamoágukuri, Ígüsu guare wëjëdea waja? ãruma.

11 Puru Ígüsuru boreri surí, yoarire sumi. ãsu ãrumi:

—Siñajäka dapa! Gajiru musuyaru Jesucristore bùremuru Íguya kere wereri waja musu irirosu wëjësñrukuma. Ígüsuru wëjëpeoburo méru duyáa, ãrumi.

12 Puru Jesucristo oveja majígu irirosu ãärígu gajiro wítäbiaderore kuramaku iãbu doja. Irore kuramaku, niku buro ñomebu. Abe ãmu goero ñígu waami. Kó suríro ñíru sañaru irirosu deyogu waami. Abe ñamimu goero diiagu, dí irirosu deyogu waami. **13** Neñukäde ãmu gasigue ãärñeru, nikugue yuridijakuama. Yukubu dukare miru buro wëjäpu buru dijurosu yuridijama. **14** Irasiriro papera püru tûrubu dedeurosu, ãmu gasigi dede-riakubu. Ñäärípereri ãtäyuku, nugûrude gajirogue waabu. **15** Irasu waamaku ñäru, i ãmu maru oparu ãtäyukuma goberigue, ãtäyeri watopegue duriru waama. Gajiru: surara oparu, wári doebari oparu, turari meru doreru, ãärípereru

moãrãmasã, moãrãmasã ããrãmerãde irogueta duriadima. ¹⁶ Irasã durirã, ãtãyukure, ãtãyeridere ãsã ãrãdima:

—Gua weka yuridijarikõaka! Kãmutaka, Opã doarogue doagã guare bokabirikõãburo. Kãmutaka, oveja maãigã irirosã ããrãgã guare buro wajamoãbirikõãburo. ¹⁷ Igã guare wajamoãrãna ejasiáa. ¿Noã bokatãubukuri ire? ãrã gaguiníma.

7

Israel bumperãya diapuserorire Marãpã wãi tuusãnerãyare weredea

¹ Purã wapikurã Marãpure wereboerãrẽ ïãbhã. Sugã norte gapã, gajigu sur gapã, gajigu abe mûrãriro gapã, gajigu abe ñajãrõ gapã níma, mirã wêjãpubirimakã irimurã. Irasiriro i nikûgue, dia wádiyaguedere neõ mirã wêjãpubiribã. Neõ sugã yukure mirã wêjãpubiribã. ² Igãsã i nikûrã, dia wádiyadere poyanorëdoresñerã ããrãmá. Purã gajigu Marãpure wereboegure ïãbhã doja. Igã abe mûrãriro gapã aarimí. Marãpã okanígãya wãi tuyariñerã opami. Gajirã Marãpure wereboerã wapikurãrã turaro merã ãsã ãrã wereními:

³ —I nikû, dia wádiya, yukure poyanorëbirikõaka dapa! Marã Opãre moâboerãrẽ ïgãsãya diapuserorire ïgã wãi tuuadero purã, irire poyanorëka! ãrãmi.

⁴ Purã Igã werenímakã pébã. ãsã ãrãmi: “Ciento cuarenta y cuatro mil masaka Israel parãmerã ããrãturiari buri marã ïgãsãya diapuserorire Marãpã wãi tuusãnerã ããrãmá”, ãrãmi. ⁵ Igãsã ããrãnerã ããrãmá:

Judáya bumarā doce mil, Rubēya bumarā doce mil,
 Gadya bumarā doce mil, ⁶ Aserya bumarā doce
 mil,
 Neftalíya bumarā doce mil, Manaséya bumarā
 doce mil,
⁷ Simeōya bumarā doce mil, Levíya bumarā doce
 mil,
 Isacarya bumarā doce mil, ⁸ Zabulōya bumarā
 doce mil,
 Joséya bumarā doce mil, Benjamīya bumarā doce
 mil
 ãärñerā ãärñmá.

Wárā surí boreri sãñarãyare weredea

⁹ Puru wárā masakare ïäb. Suráyeri ãärñpereri
 buri marā, ïgüsā ya werenírā, ãärñpererogue
 ãärñpereri nikū marā ãärñmá. Ígüsā, Maríp, Op
 doarogue doaḡa diaye, Jesucristo oveja majiḡa
 irirosū ãärñḡa diaye níma. Ígüsärē keo bokatíñña
 maríb. Surí borerire sãñama. Mují pürřrē opama.
¹⁰ Ígüsā ãärñpererā turaro merā ãsū ãrī gaguiníma:
 Maríp marírē tauḡa ãärñmi. Íḡa, Op doarogue
 doaḡa ãärñmi. Jesucristo oveja majiḡa
 irirosū ãärñḡade marírē tauḡa ãärñmi, ãrīma.
¹¹ Ñäärñpererā Marípere wereboerā Op doaro t̄ro,
 irasū ãärñmakū oparā m̄urā, wapikurā okarā t̄ro
 nígoroama. Marípere irogue doagure b̄uremurā, Íḡa
 diaye ñadukupuri merā ejamejā, Ígüsâya diapurire
 yebague moomejâma. ¹² Æsū ãrīma:
 Marí Opure: “Óätariḡa, goesisiriri merā deyoḡa,
 masípeoḡa ãärñ, ḡua mu merā usuyáa”, ãrī,
 usuyari sîrā!

“Mu, gua goepeyari merā buremugu, turatarigu,
ããrípererære doregu ããrã”, ãrírã ïgüre!

Ããrípererinuri

irasü ãrínírã! Irasirirã: “Irasüta
ãríburo”, ãrí buremuma ïgüre.

13 Puru sugu, oparã murã watopemu yure
seréñami:

—¿Neémaráno ããríri ïsá surí boreri sáñará?
¿Noógue aarayuri? ãrími.

14 ïgü irasü ãrímakü pégu, yu gapu ïgüre yujubu:

—Yu opu, mu masíkoa, ãríbu.

Yu irasü ãrímakü pégu, ãsü ãrími:

—I ûmu marã buro ñerõ tariripoere ïgsáde
ñerõ tarima. ïgsá Jesucristo oveja majígü irirosü
ããrígüya dí béori merã ïgsáya suríre koe, boreri
surí waamakü irinerã irirosü ããríma. Irasü ããrírã,
Jesucristore ïgsá boabosa, ïgüya dí béodire
buremusü, Marípu ïürõre ñeríre opamerã ããríma.

15 Irasirirã, Marípu, Opu doarogue doagu diaye
níma, ïgü gäãmerösü irimurã. Ûmuriku, ñamiriku
ïgüya wii ûmugasima wiigue ïgüre buremuma.

Ígü, ïgsá merã irasü ããríñköámi ïgsárë koreguu.

16 Irasirirã neõ dupaturi uaboanemobirkuma.
Neõ ñemesibusünemobirkuma. Neõ abe ûmumu
ïgsárë buro asinemobirkumi. Gaji asiri ïgsárë
neõ ñerõ tarimakü irinemobirkoa. **17** Oveja
majígü irirosü ããrígü, ïgü doarogue doagu
diaye nígü, ovejare korerimasü irirosü ïgsárë

koregakumi. Perebiri okari sīrī deko* wiriri gobegue āīagakumi. Irasirirā usuyari merā āārīnīkōārākuma. Marīpu āārīpereri īgūsā kódeko wiririre niūgakumi. Irasirirā neō dupaturi bujawereri merā āārībirikuma.

8

Papera tūrūrē wītābiatūnudea, sārōrī soemudiru oro merā irideare weredea

¹ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari papera tūrūrē wītābiadeare kura odoaderō pūru, iri tūrūrē wītābiatūnuderore kurami. Irore kuramakū, āārīperero ūmugasigue gajino neō busubiriakōābu. Su hora deko irasū waabu. ² Pūru su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejarā Marīpūre wereboerārē īgū pūro nímakū īābu. īgūsākure puririduparure sīmi. ³ Pūru gajigū Marīpūre wereboegū sārōrī soemudiru oro merā iridirure opagu, Marīpūre sīdea soepeoro pūrogue waa ejanugājami. īgū irogue nímakū, wāro sārōrīrē sīma. Iri sārōrī, āārīpererā Marīpūyarā īgūrē sērēdea merā morē soemuburi āārībū. Irasirigu, Marīpu, Opū doarogue doagu diaye, oro merā iridea soepeorogue irire soemumi. ⁴ Iri sārōrī, soepeoro

* **7:17** San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yū boanerārē masāmakū irigu, īgūsārē okari sīgū āārā. Yure bāremugū boadigue āārīkeregū, okagakumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yū dita Yūpu pūrogue waarí maa irirosū āārā. Yū diayema āārīrīrē masakare masāmakū irigu, īgūsārē okamakū irigu āārā. Yū merāta Yūpu pūrogue waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús deko wiriri gobema perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmi. īgū merā īgūrē bāremurā īgū Pagū pūro i perebiri okarire opamurā āārīma.

weka poósiri peo soemumakã, Maríphu purogue ñimikã, ïgúyarã ïgúrë sérëdea merã muriákõãbu. ⁵ Puru Marípure wereboegu i soepeoroma peamerë ïgú soemudirugue aí poósã odo, i nikügue poómeédiyükõãmi. Ígú irasú poómeédiyumakúta, bupu miã, buro pámi. Irasú aárímakú, nikûde ñomebu.

Maríphure wereboerã puririduparure puridea

⁶ Puru su mojõma pere gaji mojõ Peru pérëbejarã Marípure wereboerã ïgúsaña puririduparure ãmurã irima.

⁷ Aáríphurorigu Marípure wereboegu ïgúyarure purimi. Ígú puriadero puru, deko yeri yásari yeri peame merã, dí merã morérí yeri nikügue yuribu. Iri yeri yurimakúta, i nikú ûjúkõãbu. I nikú deko ejaburogora ûjútñubu. Yukude, tá yasaride iropata ûjúbu.

⁸ Puru gajigu Marípure wereboegu ïgúyarure purimi doja. Ígú purimakú, wádi ûtãã irirosú deyodi, peame merã ûjúñídi, dia wádiyague mirúna dijabu. Irasiriro i nikú ûjúderopata wádiyama deko, dí poyakõãbu. ⁹ Irasirirã aárípererã wádiya marã ure bu dákawamakú, su bumarã boakõãma. Doóriduparu wádiyague aáríride, iropata ûjúbu.

¹⁰ Pérã Marípure wereboerã ïgúsaña puririduparure purimi doja. Ígú purimakú, wágú neñukãmu sîâgori turu ûjúrí irirosú deyogu ûjú, matadi niküguere dijijami. Ígú diariguere, deko wiriri goberiguere deko ejaburogora meémejâmi. ¹¹ Ígú: “Súigú” wâikubu. Deko Ígú meémejâdero

ejatuarō sūñrī deko waabu. Irasū waaderō puru, iri dekore iirirā, wárā masaka boama.

12 Urerā Maríp̄ure wereboerā īgūsāya puririduparū puriadero puru, gajigū Maríp̄ure wereboegū īgūyarure purimi doja. Īgū purimakā, abe ūmumū, ñamimude deko ejaburogora poyanorēma. Neñukāde iropata poyanorēma. Irasirigū abe, ūmūrē wapikurī horagora neō boyobirimī. Ñamidere wapikurī horagora abe ñamimū, neñukā neō boyobirima.

13 Puru ūmarōgue īāmugū, gapáu wúwāgāgūrē īābu. Īgū turaro merā āsū ārī werenimakā pébu:

—Ayó! Ayó! Ayó! Gajirā urerā Maríp̄ure wereboerā īgūsāya puririduparure puribema dapa. Īgūsā irire puriadero puru, ñetariro waarakoa i nikūgue āārīrārē, ārīmi.

9

1 Puru wapikurā Maríp̄ure wereboerā īgūsāya puririduparū puriadero puru, gajigū Maríp̄ure wereboegū īgūyarure purimi doja. Īgū purimakā, neñukāmū irirosū deyogū ūmugasigue āārādi i nikūgue yuriadire īābu. Büro ūkūrī gobema sawire īgūrē sīma. **2** Īgū iri gobere tūpāmakā, wári peamema ūmikā wiribu. Iri ūmikā abe ūmumurē tuúbiatobu. Irasiriro ūmarōgue nañtīrō waabu. **3** Poreroa, ūmikā watopegue āārānerā, i nikūgue wádijarima. Korebaba irirosū toarā āārīmá. **4** Maríp̄u īgūsārē táre, yukure, gaji otedeare poyanorēdorebirimi. “Īgūsāya diapuserorire yu wāi tuuña marírāno ditare ñerō tarimakā irirākōa”, ārīmi. **5** Īgūsārē toawējēdorebirimi. Su mojōmarā

abegora īgūsārē buro pūrīmakā iridoremi. Irasirirā korebaba toari pūrīrōsū īgūsārē pūrīmakā irima.

6 Īgūsārē pūrīripoere masaka buro boaduadima. Īgūsā boaduakeremakā, boamasīna marībū.

7 Poreroa, caballua gāmekēāburi dupiyuro āmu odoanerā irirosū deyoma. Īgūsāya dipure oparā peyari berorí, oro merā iridea berorí irirosū deyoreire peyama. Īgūsāya diapuri masakaya diapu irirosū deyobu. **8** Īgūsāya poari, nomeya poañapu irirosū āārībú. Īgūsāya guika, ēōkayea guika irirosū āārībú. **9** Īgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmutari suríro sāñanerā irirosū āārīmá. Īgūsā wāmaka, īgūsāya kēdūpuri buro bussubu. Wárā caballua tūrūrīduparure īgūsā gāmewējērōgue murō merā tūāwāgārā irirosū bussubu. **10** Korebaba irirosū īgūsāya pore merā toarā, masakare su mojōmarā abegora pūrīmakā irima. **11** Poreroa opa, buro ūkūārī gobe opa āārīmi. īgū Marīpure wereboegu āārīdi āārādimi. Hebreo ya merā “Abadón” wāikumi. Griego ya merā “Apolión” wāikumi. “Apolión”, ārīrō: “Ñerō poyanorērīmasū”, ārīduaro yáa.

12 Poreroa masakare ñerō pūrīmakā iriadero pura, ñerō tarip̄ororidea perekōābu. Iri pura, pero ñerō tariri duyáa dapa.

13 Puru su mojōmarā Marīpure wereboerā īgūsāya puririduparu puriadero pura, gajigu Marīpure wereboegu īgūyarure purimi doja. īgū purimakā, sugu werenímakā pébu. Marīpu ūrō īgūsā īgūrē sīdea soepeoro, oro merā iridea soepeorogue īgū werenírī bussubu. Iri soepeoroma

wapik̄ari kúsari watopegue īgū werenírī b̄usub̄.

¹⁴ Irasū werenígū, puridiru puriadire ãsū ãr̄imi:

—Wapik̄urā Mar̄ipure wereboerā ãärādinerārē wiuka! īgūsā dia wádiya Eufrates wāik̄adiyague suadobosúnerā ãär̄ima, ãr̄imi.

¹⁵ Irasū ãär̄imakū pégu, Mar̄ipure wereboegu īgūsā wapik̄urārē wiumi, wárā masakare wējēmurārē. Irasirigu Mar̄ipu īgūsārē: “I hora, inu, ii abe, i bojori ãär̄imakū, wiusrākuma”, ãr̄iderosūta keoro waab̄. Irasirirā ãär̄ipererā i nikūgue masakare ure bu d̄ukawamakū, su bumarārē wējērā waama.

¹⁶ īgūsā merā wárā surara caballua weka peyarā ãär̄imá. “īgūsā ãär̄ipererā doscientos millones surara ãär̄ima”, ãr̄irirē pébu.

¹⁷ Yu kērōsūgue caballuare, īgūsā weka peyarādere ūab̄. ãsū deyoma: īgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmutari suríro sāñanerā ãär̄imá. Iri kāmutari surí, diiari, yasari, boreri surí deyob̄. Irasiriro peame ūjārī, ūtāye jacinto wāik̄uriye, azufre wāik̄uri poga irirosū deyori ãär̄ib̄. Caballuaya dipu eōkayea dipu irirosū deyob̄. īgūsāya disirigue peame, ūmikā, azufre wāik̄uri poga ūjārī ūmikāde wirib̄. ¹⁸ Irasirirā caballua īgūsāya disi wiriri: peame, ūmikā, azufre ūjārī merā ãär̄ipererā masakare ure bu d̄ukawamakū su bumarārē wējēma. ¹⁹ īgūsāya disi wiriri merā, īgūsāya pore merā wējēma. īgūsāya pore yuwari, ãña dipu irirosū deyob̄. Iri merā masakare kāmitúma.

²⁰ Gajirā masaka peame, ūmikā, azufre ūjārī merā boamerā gapu irire waamakū ūkererā, īgūsā ñerō iririre neō piribirima. Wātēarē b̄remurirē neō piribirima. īgūsā b̄remurā keori weadea:

oro, plata, bronce, ãtãyeri, yuku merã irideare bãremurirẽ neõ piribirima. Iri keori weadea neõ iãbiri, neõ pãbiri, neõ naabiri ããrãkeremakã, ïgãsã irire soebuima. ²¹ Irasã ããrãmakã, ïgãsã masakare wãjãdeare, ïgãsã yéa ããrãrã irideare, ïgãsã kõãbiradeare, ïgãsã yajadeadere neõ bujawerebirima. Iri ããrãpererire neõ piribirima.

10

Marãpure wereboegã papera tãrãgãrã opadea

¹ Pãru gajigã turagã Marãpure wereboegã ãmãgasigue merã ãmikãyebo dekogue dijarimakã iãbu. ïgãya dipuru wekare buida ããribã. ïgãya diapu abe ãmãmã irirosã goesesiribã. ïgãya ñigãri peame irirosã gosebã. ² ïgãya mojõgue papera pã kuradea tãrãgãrã opami. ïgãya diayema gubu merã dia wãdiyague tãpími, kúgapãma gubu merã nikãgue tãpími. ³ Irogue nígã, turaro õokaye gaguinirõsã gaguiními. ïgã irasã gaguinímakã, su mojõma pere gaji mojõ peru pãrãbejarã bupua wereníma. ⁴ ïgãsã wereníadero pãru, ïgãsã wereníadeare gojanãgãbã. Yã gojanãgãmakã, sugã ãmãgasigue ããrãgã yure ãsã ãrã weremi:

—Bupua wereníadeare gajirãrã werebirikõaka!
Irire gojabirikõaka! ãrãmi.

⁵ Pãru yã wãdiyague, nikãgue nímakã iãdi, ïgãya diayema mojõrã ãmãgasigue soemumi. ⁶ Irasã soemugã, Marãpã okanígã, ãmãgasi, i nikã, dia wãdiya ããrãpererã irogue ããrãrãrã iridi wãi merã wãipeo, ãsã ãrãmi:

—I ãmʉ pereakōāa. Iropata ãārā. ⁷ Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā īgūsāya puririduparure purisiama. Gajigʉ īgūyarure purimakʉ, Marīph īgū: “Āsū irigʉra”, ārīdeare, iripoegue marā masibirideare iriyuwarikugukumi. Irasiriro iri, īgūrē moāboerārē, īgūya kerere weredupiyunerārē īgū: “Āsū irigʉra”, ārīdea keoro waarokoa, ārīmi.

⁸ Īgū irasū ārādero pʉrh, ãmʉgasigue ãārīgū yure werenídi, dupaturi ãsū ãrī wereními:

—Sī Marīpure wereboegʉ, wádiyague, nikūgue nígū pʉrogue waaka! īgūya mojōgue papera pū kuradea tūrūgārē opami. Iri pūgārē ãika! ārīmi. ⁹ Īgū irasū ārīmakʉ pégh, īgū pʉrogue waabʉ. īgūrē yʉ papera pūgārē sērēmakʉ pégh, ãsū ãrī yʉjʉmi yure:

—Āi, baaka! Mʉ baamakʉ, mume irirosū õārō misōroko. Mʉya paru gapʉ, pʉrh bero sãiroko, ārīmi.

¹⁰ Īgū irasū ārīmakʉ pégh, iri pūgārē īgūrē ãi, baabʉ. Yʉ baamakʉ, mume irirosū misōbʉ. Baa odoaderor pʉrh, yaa paruguere sãirō péñabʉ. ¹¹ Pʉrh ãsū ārīmi yure:

—Dupaturi wári buri marārē, wári nikū marārē, īgūsā ya werenírārē, īgūsā oparādere Marīph īgūsārē: “Āsū irigʉra”, ārīdeare weregʉ waaka! ārīmi.

11

Pērā Marīph yare wererimasā weredea

¹ Pʉrh Marīph yare keodi, tuadi irirosū deyodire sīmi. Sī odo, yare ãsū ārīmi:

—Igʉ merā yaa wiire keogʉ waaka! Iri wiimarẽ yʉ iñrō Ígūsā yʉre sīdea soepeorodere keoka! Iri wiguere masakare yʉre bʉremurādere: “¿Niísākʉ ãārīrī?” ãrī keoka! ² Iri wii tʉroma gapure keobirikōãka! Iri gajiro marā masakare wiadea nikū ãārā. Ígūsā cuarenta y dos abegora yaa makārē* poyanorēgorenarākuma. ³ Irasirigʉ yaare weremurārē pērā iriugʉra. Yoaripoe mil doscientos sesenta nārīgora yaare wererākuma. Ígūsā bujawereri ñmurā, kó surí sāñanerā ãārīrākuma, ãrīmī.

⁴ Ígūsā pērā Marīpuyare weremurā, pegʉ olivo wāikʉri yuku, irasū ãārīmakʉ pegʉ sīāgori yuku irirosū ãārīma. Marīpʉ i nikū Opʉ iñrō níma. ⁵ Ígūsārē ñāturirā Ígūsārē ñerō iridʉamakʉ, Ígūsāya disigue peame ñjārī pūrā wiriri merā Ígūsārē soe wējēpeokōãrākuma. Irasirirā ãārīpererā Ígūsārē ñerō iridʉarārē iri merā boamakʉ irirākuma. ⁶ Ígūsā Marīpuyare wererinñrīrē deko merēdorebirimakʉ merēbirikoa. Irasū ãārīmakʉ dekore dí poyadoremakʉ dí poyarokoa. I nikū ãārīpererogue ãārīrārē ãārīpereri gajirosūperi ñerō taridorerākuma. Ígūsā iridʉaropa ñerō tarimakʉ irirākuma.

⁷ Marīpuyare were odomakʉ, buro ñkʉãrī gobegue ãārīgʉ, ñegʉ gajirosū deyogʉ wirigʉkumi, Ígūsā pērā merā gāmekēãbu. Ígūsārē gāmekēã, Ígūsārē tarinʉgā, wējēkōãgukumi. ⁸ Ígūsārē wējēadero pʉrʉ, Ígūsāya dʉpʉri dari wári makāma maague oyarokoa. Iri makā, marī Opʉre Jesucristore Ígūsā curusague pábiatú wējēdea makā ãārā. Iri makā

* **11:2** Marīpuya makā, Jerusal'ëta ãārā.

marā ñerā ããrīrā, Sodoma marā, Egipto marā ñerā ããrīnerā irirosū ããrīma. ⁹ Urenu gajinu dekogora ïgūsāya dupuri dari iri maarē oyarokoa. ããrīpereri nikū marā, ããrīpereri buri marā, ïgūsā ya werenírā ïgūsāya dupuri darire ïãrākuma. Gajirārē iri dupuri darire yáadorebirikuma. ¹⁰ ïgūsā pērā okarā, i ûmū marā masakare buro ñerō tarimakū irinerā ããrīma. ïgūsā boamakū ïãrā, usuyarākuma. Bosenu iri, gajinorē gâme sîrākuma.

¹¹ ïgūsā boadero puru, urenu gajinu deko puru, Marípu ïgūsārē masū, dupaturi okamakū irimi doja. ïgūsā wâgānugāmakū ïãrā, ããrīpererā buro güima. ¹² Puru sugu ûmugasigue ããrīgû ïgūsā pērārē turaro merā ãsū ãrī werenímakū péma:

—Óõgue mûrîrika mûsâ! ãrîmi.

Ígû irasū ãrîmakū pérâ, ïmikâyebo merâ mûrîkôâma. ïgûsâ mûrîamakû, ïgûsârê ïâturirâ ïâma. ¹³ ïgûsâ mûrîaripoe nikû buro ñomebu. Iri makâma wiiri wâri mirûadijabu. Wârâ siete mil masaka boama. Gajirâ duyarâ gapu buro güima. “Marípu ûmugasigue ããrîgû turatarigû ããrîmi”, ãrîma.

¹⁴ I ããrîpereri irasû waadero puru, pero ñerô tariri waasiabu. Irasû waakeremakû, mérôgâ puru masaka dupaturi ñerô tarirâkuma doja.

Marípu wereboegu puridiru puritûnudea

¹⁵ Puru su mojôma pere gaji mojô suru pêrêbejarâ Marípure wereboerâ ïgûsâya puririduparure puri-adero puru, gajigu ïgûrê wereboegu ïgûyarure purimi. Ígû purimakû, ûmugasigue ããrîrâ turaro merâ ãsû ãrî wereníma:

Dapagorare Maríph, Ígú iriudi Cristo merã
 ãärípererã i ûmu marãrẽ doregu ñajãmi.
 Ígú doreri neõ perebirikoa, ãríma.◊

16 Irasú ãrímakú pérã, Maríph diaye oparã doarigue
 doarã veinticuatro oparã mûrã Maríph ïürõ
 ñadukupuri merã ejamejája, Ígúsa ya diapure
 yebague moomejá, Ígúrẽ bûremu, **17** ãsú ãríma:

Gua Opu, ãärípererã nemorõ turagu ãärã. Mu merã
 usuyáa. I ûmarê iriburo dupiyuro ãärísiabu.
 Dapagoradere ãäríníkõaa. Puruguedere
 irasúta ãäríníkõágukoa. Mu turari merã
 masakare dorenugãa. Irasirirã murê
 usuyari sña.

18 I ûmu marã mûrã gâämemerã, mu merã
 guatarima. Mu Ígúsa rẽ wajamoäřinu, irasú
 ãärímakú boanerâdere mu wajamoäripoe
 ejasiáa. Ñärípererã mûyarã gapure õärírẽ
 sîgukoa.◊

Muya kerere weredupiyurimasârẽ, mûrã õärõ
 goepeyari merã bûremurârẽ, oparârẽ, ubu
 ãärírâdere õärírẽ sîgukoa. I ûmu marãrẽ
 poyanorârã gapure bêoripoe ejasiáa, ãríma.◊

19 Ígúsa irasú ãrädero puru, Maríphya wii
 ûmugasigue ãäríři wii makâphro tûpâsûbu. Iri
 wii poekague su kûmarê ïabu. Iri kûma, Maríph
 masakare werepíri gojadea opari kûma ãäríbá.
 Iri kûmarê ïamakâta, bupu miâ, bûro pámi. Irasú
 ãärímakú, i nikû ñomebu. Wári deko yeri yûsari
 yeri nikûgue yuribu.

◊ **11:15** Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14, 27 ◊ **11:18** Sal 2.5; 110.5

◊ **11:18** Sal 115.13

12

*Nameōya, irasū āārīmakā pīrū irirosū deyoguya
kerere weredea*

¹ Purʉ ūmugasigue gajirosūperi bʉro goeri deyoamakā ūbʉ. Irasū waripoe sugo nomeōrē ūbʉ. Igoya suríro abe ūmʉmʉ irirosū goesisiribʉ. Abe ūnamimʉ weka nímo. Opʉ peyari berore, pe mojōma pere su gubu Peru pērēbejarā neñukā opari berore peyamo. ² Igo pūrākʉburo mérōgā dʉyabʉ. Irasirigo igo nijīwāgūgō pūrīrō merā gaguinímo. ³ Purʉ gaji ūmugasigue deyoamakā ūbʉ. Wágʉ pīrū diiagʉ diakēā irirosū deyogure ūbʉ. Ígʉ su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari dipu opagʉ āārīmí. Dipukʉ, oparā peyari beroríre peyami. Pe mojōma kúsari opagʉ āārīmí. ⁴ Ūmugasigue āārīrā neñukārē ure bu dʉkawamakā, su bumarārē Ígʉya pore merā wējāsiri meédijumi. Ígʉ, nomeō pūrākʉbo puro ními, majīgʉ deyoamakā baabu. ⁵ Mérōgā purʉ, majīgʉrē pūrākʉmo. Ílī majīgʉta āārīpereri nikū marā. Opʉ āārību āārīmí. Wári turari merā, opʉ kōme merā iridea yukʉ opagʉ masakare dorebu āārīmí. Purʉ Marīpʉ Ígʉ doaro pʉrogue Ígʉrē āimʉrīfāmi. ⁶ Nomeō masaka marīrō Marīpʉ āmuyuderogue duriwāgākōdāmo. Irogue igore mil doscientos sesenta nʉrīgora baari sīmi.

⁷ Purʉ ūmugasigue gāmewējērī waabʉ. Marīpʉre wereboerā opʉ Miguel wāikʉgh, Ígʉyarā Marīpʉre wereboerā, pīrū merā gāmekēāma. Pīrū, Ígʉyarā merā Miguesā merā gāmekēāmi. ⁸ Miguesā pīrūrē tarinʉgāma. Irasirigʉ pīrū, Ígʉyarā merā ūmugasiguere Ígʉsā āārīrō neō bokanemobirimī.

9 Irasirigʉ Marípʉ pīrūrē béokōāmi. Ígʉ wágʉ pīrū, neōgoraguere deyoadi, Satanás wāikugʉ, wātī ãārīmi. Ígʉ ãārīpererā i ñmʉ marā masakare ãrikatorikugʉ ãārīmi. Marípʉ Ígūrē, Ígʉyarā merā i nikūgue béodijumi.

10 Pʉrʉ sugʉ ñmugasigue ãārīgʉ turaro merā ãsū ãrī werenimakʉ pébʉ:

—Marípʉ marīrē tauri, Ígʉ turari merā marī Opʉ ãārīrī, Ígʉ irudi Cristo marīrē doreri ejasiáa. Irasirigʉ Marípʉ wātīrē ñmugasigue ãārīdire i nikūgue béodijumi. Ùmirikʉ, ñamirikʉ wātī Marípure, marīyarā Jesúre bùremurārē: “Ñerō irirā ãārīma”, ãrī weresāgʉ iriadimi. **11** Marīyarā wātīrē tarinugāma. Jesucristo oveja majīgʉ irirosū ãārīgūrē, Ígū dí béori merā Ígūsārē taurire bùremusīā, irasirima. Jesúya kerere weredea waja gajirā Ígūsārē wējēduakeremakʉ, Ígūsā okarire mañbirima. Neō piriro marīrō Ígūya kerere weresīā, wātīrē tarinugāma. **12** Irasirirā mūsā ñmugasigue ãārīrā ãārīpererā ushyaka! Wātī nikūgue béodijusūadi ãārīmi. Mūsā i nikū ãārīrārē, dia wádiyague ãārīrārē wātī dijajamakʉ, mūsārē ñetariro waanugābu. Ígūrē wajamoäburo mérō duyáa. Irire masīmi. Irasirigʉ guatarikōāmi, ãrī weremi.

13 Irasirigʉ pīrū, nikūgue béodijumakʉ ïāgʉ, majīgʉ pagore nārūtuyawāgāmi. **14** Marípʉ gapʉ igore gapáʉ kēdūpʉrire sīmi. Iri merā igo, pīrūrē masaka marīrōgue wá duriwāgāmo. Irogue ure bojori gaji bojori dekogora Marípʉ igore baari sīmi. **15** Igo irogue ãārīmakʉ ïāgʉ, pīrū igore miüdūagʉ, wáro dekore dokabéomi.

16 Irasirikeremakã, i nikũ gapã igore iritamubã. Pírûya disi wiriri dekore yeteoma, uju ãipeokõâbu.

17 Irasã waamakã ïãgã, pírû igo merã guatarimi. Irasirigã igo parãmerã ãâríturiarã merã gãmewéjéggã waami. Ígûsã, Marîpã dorerire irirã, Jesucristoya diayema buerire neõ pirimerã ãârîma. **18** Pírû dia wádiya turo eja, irogue yúmi.

13

Pêrã gajirosû deyorãyare gojadea

1 Pûrã gajirosû deyogã dia wádiyague ãârâdi wâgãpamakã ïâbã. Ígã su mojõma pere gaji mojõ peru pêrêbejari dipu, pe mojõma kúsari opagã ãârîmí. Íguya kúsarigue oparã peyari beroríre peyami. Íguya dipure Marîpûre ñerõ doori wãi gojatúdea ãârîbã. **2** Ígã, yé dorogã guagã irirosû deyomi. Buguya guburi irirosû opagã ãârîmí. Ëôkaye irirosû disikugã ãârîmí. Pírû Ígã turarire sîmi Ígûrê. Irasã sîgã, Ígûrê opã doarogue dobomi, Ígã irirosûta masaka wárârê doreburo, ãrígã.

3 Gajirosû deyogã dipuru su dipuru kâmirôkûri dipurusû deyobã. Iri kâmirô Ígûrê wêjêboyadea kâmirô, yaridea kâmirõgue ãârîbã. Irire ïârã, i ûmã marâ ãârîpererã ïâgukakõâma. Irasirirã Ígûrê: “Turagã ãârîmi”, ãrî, Íguya irituyama. **4** Pírû Ígã turarire gajirosû deyogûre sîmakã ïârã, masaka pírûrê: “Öätarigã ãârîmi”, ãrî bûremuma. Gajirosû deyogûdere ãsû ãrî bûremuma:

—Neõ gajigã mã irirosû turagã mámi. Gajigã mûrê neõ tarinugâmasibemi, ãrîma.

⁵ Pírū dorederosūta gajirosū deyogu: “Yu, gajirā nemorō ãārītarinugāgū ãārā”, ãārī weregorenami. Marīpure ñerō ãārī doogorenami. Masakare cuarenta y dos abegora doremi. Marīpu ïgūrē: “Iropata irika!” ãārīmakāgue duúmi. ⁶ Irasirigu masakare doregu, ãsū irimi. Marīpure, ïgū wāirē, ïgū ãārīrōrē, ãārīpererā ïgū puro ãārīrādere ñerō ãārī doomi. ⁷ Marīphyarā merā gāmewējē, ïgūsārē tarinugāmi. Ñārīpererogue ãārīpereri buri marārē, ïgūsā ya werenírārē, ãārīpereri nikū marārē doremi. Marīpu ïgūrē: “Iropata irika!” ãārībirimi dapa. Irasirigu ñerīrē irimi. ⁸ Ñārīpererā i nikū marā Marīphyarā ãārīmerā gajirosū deyogure būremuma. Marīpu ïgū i ûmarē iriburo dupiyuro ïgūyarā ãārīmurā ïgū merā perebiri okari opamurā wāirē su papera pūgue gojatúsiadi ãārīmí. Iri pū Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū wējēsūdiya pū ãārā.

⁹ Gāmipūrī oparā, ire péka! ¹⁰ Peresugue waaró gāâmea, ãrīsūnerā irogue waarākuma. Sareri majī merā gajirārē wējērā, sareri majī merā wējēsūrākuma. Iri irasū waariroe Marīphyarā ãārīrā gūñaturari merā ïgūrē būremurīrē neō piribirikōärō gāâmea.

¹¹ Puru gajigu gajirosū deyogure ïabu doja. Nikū poekague ãārādi wiri mārīrīmi. ïgū oveja majīgū irirosū pe kúsa opagu ãārīmí. Iri irasū ãārīkeregū, pírū irirosū wereními. ¹² Gajirosū deyogu ãārīpuroriadiya turarire opami. Iri turari merā ãārīpererā i nikū marārē gajirosū deyogu ãārīpuroriadire wējēsūboyadi kāmirō yarisūadire būremumakū irimi. ¹³ Wári deyoromurīrē

iri ūmumi. Masaka ūrō peame ūmugasigue ãārādeare nikūgue dijarimakū irimi. ¹⁴ Igū, gajirosū deyogu ãārīphororiadiya turari ūgūrē ūnī merā wári deyoromurūrē iri ūmumi. Iri merā masakare ãārkatomi: “Ií māsā bāremugū ãārīmi”, ãārigū. Irasirigu ūgūsārē gajirosū deyogu ãārīphororiadi keorire weadoremi. Gajirōsū deyogu ãārīphororiadi sareri majī merā saresūadi ãārkeregū okami. ¹⁵ Gajirosū deyogu pāru aaradi, gajirosū deyogu ãārīphororiadiya turari merā ūgū keori weadeare okamakū irimi. Irasirigu iri keori weadeare masaku irirosū werenimakū, ãārīpererā irire bāremumerārē wējēmakū irimi. ¹⁶ Ñārīpererārē ūgūsāya diayema mojō gapure, o ūgūsāya diapuserorire gajino gojatúdoremi. Ubu ãārīrārē, oparārē, wári doebiri oparārē, boporārē, moāboerimasārē, moāboerimasā ãārīmerārē, ãārīpererārē irasū gojatúdoremi. ¹⁷ Gojatúsūña marīrā neō wajarimasibiri, neō duamasibrima. Iri gojatúdea, gajirosū deyogu ãārīphororiadi wāi, o ūgū wāi keori ãārā.

¹⁸ Irire ñārō pémasírō gāâmea. Pémasírā, gajirosū deyogu wāi keorire masiburo. ūgū wāi keori, masaku wāi keori, seiscientos sesenta y seis ãārā.

14

Maríph taunerā ciento cuarenta y cuatro mil masaka ūgūrē bayadea

¹ Pāru Jesucristo oveja majigū irirosū ãārīgūrē ñtāñ Sión* wāikudigue nígūrē ñābhū. ūgū merā ciento

* **14:1** Jerusalén, Sión wāikudigue ãārīyuro.

cuarenta y cuatro mil masaka ããrõmá. Ígüsã, Ígã wãirẽ, Ígã Pagã wãidere Ígüsãya diapuserorire gojatúsñerã ããrõmá. ² Purã ûmugasigue merã buro bãsudijaririre pébu. Wádibu ñtãmu irirosũ, buro bupu páro irirosũ bãsubu. Wárã arpa wãikuri bãaputérõ irirosũ bãsabu. ³ Ígüsã ciento cuarenta y cuatro mil masaka, Marípã, Opã doarogue doagã diaye, irasã ããrõmakã wapikurã okarã, oparã mûrã iñrõ bayama. Maama bayaire bayama. Ígüsã dita iri bayaire masõma. Ígüsã i nikã marã watopegue ããrõrã, Marípã tausñerã ããrõmá. ⁴ Neõ Ígüsã suñarõ nome merã ñerõ iribirinerã, neõ sugo nomeõrẽ marãpokãbirinerã ããrõmá. Jesucristo oveja majigã irirosã ããrõgãyare irituyama. I nikã marã masaka watopeguere Marípã tausñerã ããrõmá. Ígüsã Marípãyara, irasã ããrõmakã Jesucristo oveja majigã irirosã ããrõgãyarã ããrõpãrorirã ããrõnerã ããrõmá. ⁵ Ígüsã watopere neõ sugã ãrõkatogã mámi. Marípã iñrõrẽ ñerõrẽ opamerã ããrõmá.

Urerã Marípãre wereboerã weredea

⁶ Purã gajigã Marípãre wereboegã ûmarõgue wágure iãbu. Ígã ããrõpererã i nikügue ããrõrãrẽ Marípã masakare tauri kerere wererimasã ããrõmí. Æãrõpererogue ããrõpereri nikã marãrẽ, ããrõpereri buri marãrẽ, Ígüsã ya werenírãrẽ iri kerere weregã ããrõmí. Iri kere, neõ gorawayubiri, perebiri kere ããrã. ⁷ Turaro merã ãrõmi:

—Marípãre goepeyari merã ãsã ãrõ buremuka: “Turatarigã, õâtarigã ããrõmi”, ãrõka! Ígã ããrõpererã ñerãrẽ peamegue bêoripoe ejasiáa. Ígã ûmugasire,

i nikūrē, dia wádiyare, ãārīpereri deko wiriri gob-eridere iridi ãārīmi. Irasirirā īgūrē būremuka! ãārīmi.

8 Īgū pūrahmu, gajigu Marīphre wereboegu ãsū ãārīmi doja:

—Wári makā Babilonia wāikuri makā perekākōabu. Iri makā marā ãārīnerā ãārīpereri nikū marārē ñerō irimakū irima. Masaka īgūsārē īkūrā, mejārikurā igui deko pāmudeare turaro uaribejarosūta īgūsā ñerī iriridere turaro uaribejama, ãārīmi.

9-10 Pērā Marīphre wereboerā irasū ãārādero pūru, gajigu Marīphre wereboegu turaro merā ãsū ãārīnemomi doja:

—Ãārīpererā gajirosū deyogure, īgū keori weadeare ejamejā būremurārē īgūsāya diapuserorire, o īgūsāya mojōrīrē īgū wāi gojatúsūnerārē Marīph būro wajamoāgukumi. īgūsā merā būro guagu, turaro wajamoānigukumi. Azufre wāikuri poga būro asiri ûjūrī, peame merā ñerō tarimakū irigukumi. īgūrē wereboerā, Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū īürō, īgūsārē wajamoāgukumi. **11** Iri peame irasū ñimikakuníkōärokao. Neō yaribirikoa. īgūsārē irasū pūrīnīmakū irirokao. ãārīpererā gajirosū deyogure, īgū keori weadeare ejamejā būremurārē, īgū wāi gojatúsūnerārē irasū pūrīnīrokao. Ùmirī, ñamirī pūrīnīkōärokao, ãārīmi.

12 Irasirirā mūsā Marīphayarā, īgū dorerire irirā, Jesúre būremurīrē neō pirimerā ãārīrā, gūñaturaka!

13 Puru sugu ûmugasigue ããrígú werenímaku pébu doja. Yure ãsu ãrimi:

—Ire gojaka: “Maru Opure buremuru boadero puruguedere usuyari bokarakuma”, ãrimi. Õagu deyomarigude: “Irasuta ããru”, ãrimi. “Ígsâ turaro moãrrê pirikoâ, siñajarkuma. Ûmugasigue ïgsâ waamaku, Marupu Ígsâ õãro irideare gûñagukumi. Irasirigu Ígsâre õãro irigukumi”, ãrimi Õagu deyomarigu.

I nikuma otedea dukakurimare weredea

14 Puru ñimikayebo boreri yebore ïãbu. Iri yebo weka sugu masaku doami. Íguya dipurugue oro meru iridea berore peyami. Duka diti ãiri usiri berore opami. **15** Puru gajigu Marupure wereboegu Marupuya wiigue ããradi wirijami. ñimikayebo weka doagure turaro meru ãsu ãrimi gaguiními:

—Muya usiri bero meru i nikuma otedea dukare diti ãikôka! Irire diti ãiripoe ejasiáa. Duka bore-siabu, ãrimi.

16 Irasu ãrimaku pégu, ñimikayebo weka doadi ïguya usiri bero meru i nikuma otedea dukare wâju ãimi.

17 Puru gajigu Marupure wereboegu ûmugasigue ããrirí wii Marupuya wiigue ããradi wirijami. Ígade duka diti ãiri usiri berore opami. **18** Puru gajigu Marupure wereboegu Marupure sidea soepeoro purogue ããradi wirijami. Ígu peame opu ããrimi. Irasu wirijaguu, duka diti ãiri usiri bero opagure turaro meru ãsu ãrimi:

—Muya usiri bero meru i nikuma igui tõrrê diti ãika! Iri igui ñísiabu, ãrimi.

19 Ígū irasū ãrīmakū pégū, Ígūya usiri bero merā i nikūma igui tōrīrē wiiritá ãīmi. Irire ãī, igui kúrabipiri gobe miégue sāmi. Iri gobegue kúrabipiri, Marípu Ígūrē gāāmemerārē bero wajamoãrō irirosū ãārā. **20** Makā t̄arogue iri igui kúrabipisúbū. Igui kúrabipisāripoere iri gobeguere wáro dí wiribū. Iri dí merā wádiya, caballuya disire túsārī berogue mirítuúnujābū. Trescientos kilómetros yoadiya waabū.

15

Maríp̄ure wereboerā masakare ñerō tarimakū iritūnuburire weredea

1 Purū ãmágasigue gajirosūperi bero goeri deyoamakū ïābū doja. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Maríp̄ure wereboerārē ïābū. Marípu Ígūsārē masakare wajamoãtūnudoregukumi. Irasirirā, Ígū wajamoãrī merā Marípu i ãmū marā merā guari pererokoa.

2 Purū dia wádiyare õãrō deko s̄ridiya peame merā morēadiya irirosū ãārīdiyare ïābū. Iriya t̄uro nírārē, gajirosū deyogū dorerire iribiri, Ígū keori weadeare b̄remubirinerārē ïābū. Ígūsā gajirosū deyoguya wārē gojatúdorebirinerā ãārīmá. Irogue nírā, arpa wāik̄uri b̄aputērīrē opama. Iri b̄aputērī Marípu s̄idea ãārībá. **3** Ígūsā Maríp̄ure moãboegū Moiséya bayarire, Jesucristo oveja majigū irirosū ãārīgūya bayaridere bayapeoma. Åsū ãrī bayama:

Gua Opū, mū ãārīpererā nemorō turagū ãārā.
Åārīpereri mū iridea õātarria. Irire ïārā,

ĩāgukakōāa. Mu ãārīpererā i nikū marā Opu
ãārā. Ārīkatori marīrō, diayemarē õārō yáa.

⁴ Ārīpererā mūrē güirākuma. Ārīpererā mūrē:
“Turatarigū ãārīmi”, ãrīrākuma. Mu dita ñerī
marīgū ãārā.

Ārīpereri nikū marā mu p̄rogue eja, mu
iūrō ñadukupuri merā ejamejā, mūrē
b̄remurākuma. Mu diayema irideare ñānerā
ãārīsīā, irire irasū irirākuma, ãrī bayama.

⁵ Puru Marīpuya wii, ûmugasigue ãārīrī
wii tūpāmakū ñābh. Iri wii poekague Marīp
ãārīrī taribu ìgū doreri gojadea majīrī ñtā
majīrī ãārībū. ⁶ Iri wii poekague ãārānerā,
su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā
Marīpure wereboerā wirijama. Ìgūsā Marīp
wajamoādoregu pínerā ãārīmá. Ìgūsāku masakare
ñerō tarimakū iringurire opama. Ìgūsā boreri,
gurari marīrī surí, b̄ro goesisiriri surí sāñarā
ãārīmá. Ìgūsāya koretibirire oro merā iridea
yuhwēñarīdarire suatúanerā ãārīmá. ⁷ Ìgūsā
wirijamakū, wapikurā okarā merāmu Ìgūsāku
Marīpure wereboerārē oro merā irideaparire sīmi.
Iripari Marīp ãārīnigū b̄ro wajamoāburi õārō
uturibu. ⁸ Ìgū iriparire Ìgūsārē sīmakū, Marīpuya
wii poekague Ìgū goesisiriri merā, Ìgū turari merā
ñimikākuseyakōâbu. Irasū ñimikākuseyamakū,
iri wiire neō suguño ñajāmasibrimi. Marīpure
wereboerā Ìgū wajamoādoregu píderosūta Ìgūsā
masakare wajamoātūnuaderō p̄urugue dupaturi
iri wiire ñajāmasirākuma doja. Ìgū wajamoāburo
dupiyuro ñajāmasīña máa dapa.

16

Juan Marípʉ masakare wajamoāburire gojadea

¹ Purʉ Marípʉya wii ūmugasigue ãārīrī wiigue ãārīgū turaro merā werenímakʉ pébʉ. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marípʉre wereboerārē ãsū ãrīmi:

—Marípʉ wajamoādoredeare irirā waaka! Irasirirā mʉsāya parimarē nikūgue písiridijurā waaka! ãrīmi.

² Irasū ãrīmakʉ pégu, ãārīpʉrorigʉ Marípʉre wereboegʉ ïgū oparipamarē nikūgue písiridijumi. ïgū irasirimakʉ, gajirosū deyogʉ wāī gojatúsūnerā, ïgū keori weadeare bʉremurā ñerō kãmiku, buro pūrīsūma.

³ ïgū irasū písiridijuadero purʉ, gajigʉ Marípʉre wereboegʉ ïgū oparipamarē dia wádiyague písiridijumi. ïgū irasirimakʉ, deko, dí poyabʉ. Boadiya dí irirosū ãārībú. Irasū waamakʉ, wádiyague ãārīrā boapereakōāma.

⁴ Pērā písiridijuadero purʉ, gajigʉ Marípʉre wereboegʉ ïgū oparipamarē diarique, deko wiriri goberigue písiridijumi. ïgū irasirimakʉ, diari, wiriri goberima deko, dí poyabʉ. ⁵ Purʉ gajigʉ Marípʉre wereboegʉ ãārīpererogue dekore doregʉ ãsū ãrīmakʉ pébʉ:

—Gua Opʉ, mu ñerī marīgū ãārā. Dapagoradere irasūta ãārīnīkōāa. Iripoeguedere irasūta ãārīnīkōābʉ. Irasirigʉ wajamoāgʉ, diayeta irigʉ yáa. ⁶ Gajirosū deyogʉyarā, mʉyarārē, mʉya kerere weredupiyunerārē wējērā dí béomakʉ irima. ïgūsā dí béomakʉ iridea waja, deko dí poyamakʉ iribʉ ïgūsārē iirídoregʉ, ãrīmi.

7 Ígū irasū ãrādero p̄urū, Marīp̄ure sīdea soepeoro p̄arogue sugū werenímakū pébū doja:

—Irasūta ãärā. Gua Opū, mu ãärīpererā nemorō turagū ãärā. Ígūsārē keoro wajamoādoregu, diayeta irigū yáa, ãrīmi.

8 Ùrerā Marīp̄ure wereboerā Ígūsā opariparimare písiridijuaderō p̄urū, gajigū Marīp̄ure wereboegū Ígū oparipamarē písiridijumi doja. Abe ùmūmū weka písiridijumi. Ígū irasirimakū, abe buro asimi. Ígū asiri merā masakare soemi.

9 Ígūsā buro ùjūrī merā wajamoāsūkererā, Ígūsā ñerō iririre bujawerebirima. Ígūsā gūñarīrē neō gorawayubirima. Irasirirā, Marīp̄ure Ígūsārē wajamoāgūrē ñerō doo wereníma. “Óágū ãärīmi”, neō ãrī buremubirima.

10 Wapikurā Marīp̄ure wereboerā Ígūsā opariparimare písiridijuaderō p̄urū, gajigū Marīp̄ure wereboegū Ígū oparipamarē písiridijumi doja. Gajirosū deyogū, opū doarogue písiridijumi. Ígū irasiriaderō p̄urū, gajirosū deyogūyarā ãärīrōgue naïtiārō waabū. Irasirirā Ígūyarā masaka ñerō pūrīmakū, Ígūsāya nedeare buro sīrītu kūrīdiuma. **11** Ígūsārē ñerō pūrīkeremakū, ñerō kāmikukererā, Marīp̄ure ùmūgasigue ãärīgūrē ñerō doo wereníma. Ígūsā ñerō iriri gapure bujawerebirima. Irasirirā ñerīrē neō piribirima.

12 Su mojōmarā Marīp̄ure wereboerā Ígūsā opariparimare písiridijuaderō p̄urū, gajigū Marīp̄ure wereboegū Ígū oparipamarē Eufrates wālkudiya wádiyague písiridijumi. Ígū irasirimakū, iriya bojomejākōābu. Abe mūrīriro marā

oparā ūgūsāyarā surara gāmewējērā waaraā taribujaburore irasū irimi.

13 Puru үrerā wātēärē tárua irirosū deyorärē ūbu. Sugu táru, pírūya disigue wirimi. Gajigu, gajirosū deyoguya disigue wirimi. Gajigu: “Ūmugasigue marā Opuyare weregu aarā”, aarīkatoguya disigue wirimi. **14** Ūgūsā үrerā wātēa, tárua irirosū deyorā deyoromurirē iri ūmuma. Irasirirā aarīperero marā oparärē neeōma, Marīpu merā gāmewējēdorerā. Ūgūsā gāmewējērīnu, Marīpu aarīpererā nemorō turaguyanu* aarīrokao.

15-16 Үrerā wātēa aarīperero marā oparärē hebreo ya merā Armagedón wāikurogue siiu neeōma. Iro dupiyuro Jesú aasū aarīdi aarīmí: “Ire ūärō pémasika masā! Yajarimasu gūñaña marīrō aarirósū yude gūñaña marīrō aarigukoa. Sugu yu aariburore ūärō yúguno, yaare irituyaguu, Marīpu ūrō waja opabi usuyagukumi. Ūärō yobeguno suríro sāñadi irirosū aarīgukumi. Masaka ūrō suríro marīgu guyasirīgu irirosū aarībirikumi”, aarīdi aarīmí.

17 Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā ūgūsā opariparimarē písiridijuaderu puru, gajigu Marīpure wereboegu ūgu opariamarē ūmikāyebori wekague písiridijumi doja. Ūgu irasiriaderu puru, Marīpuya wii ūmugasigue aarīrī wii poekague ūgu Opu doarogue doagu turaro merā aasū aarī werenimí:

—Iropata aarā. aarīpereri iri odosiabu, aarīmi.

* **16:14** “Ūgūsā gāmewējērīnu, Marīpuyanu”, aarīrō: “Marīpu ūgūsārē tarinugārīnu, aarīpererā ūerārē wajamoārīnu aarīrokao”, aarīduaro yāa.

18 Ígū irasū árīmakū, bupu miā, buro b̄us̄ro, páro, goero nikū ñomebu. I nikūgue masaka ígūsā áárīnugādero p̄urū, i nikū iropa neō ñomebiribū. **19** Irasū ñomemakū, wári makā Babilonia wāík̄uri makārē urema yeteomakōābu. Paga makārī i nikū áárīrī makārī dijakōābu. Marīp̄u Babilonia wāík̄uri makā marārē gūñami ígūsārē wajamoābu. Ígūsā ñerīrē iriri waja ígūsā merā buro guami. Irasiriḡu ígūsārē buro wajamoāmi. **20** Áárīpereri n̄ugūrī, ütāyukude dederidijakōābu. **21** Irasū áárīmakū, masaka weka deko yūsari yeripa dijaribū. Surāyeri deko yeri cuarenta kilo n̄uk̄arī yeri áárībū. Ígūsā weka irasū dujirimakū, Marīp̄u ígūsārē buro wajamoāmakū íärā, ígūrē ñerō doo wereníma masaka.

17

Uma merā kōābirimasōrē wajamoādea

1 P̄urū su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari parire oparā Marīp̄ure wereboerā merām̄u yu purogue eja, ásū árīmi:

—Íágū aarika! Paga diari weka doagore úma merā kōābirarikugore Marīp̄u wajamoāburire m̄arē ímugukoa. **2** I úm̄u marā oparā igo merā ñerō gāmebirarikuma. Irasū áárīmakū, i nikū marā, mejārikurā igui deko pāmudeare buro uaribejarosūta ígūsā igo merā ñerō gāmebirarire buro uaribejama, árīmi.

3 Ígū irasū árādero p̄urū, Óágū deyomarígū yure kērōgue irirosū gajinorē íámakū irimi. Irasiriḡu Marīp̄ure wereboeḡu masaka marīrōgue yure áiāmi. Irogue igo nomeōrē íabū. Igo gajirosū

deyogu diiagu weka peyamo. Íguya dupugue wári wáï gojatúsbu. Iri wáï, Marípure doo wereníri ããrbu. Su mojóma pere gaji mojó Peru perebejari dipukugu, pe mojómagora kúsarikugu ããrmí. ⁴ Nomeo diiañiweyari suríore sãñamo. Igoya suríro oro, wáro wajapari ùttayeri, perla wáikuri yeri mera mamudeane ããrbu. Igoya mojógue iiríripa oro mera irideapare opamo. Iripa igo ñetariro iridea uturiripa, igo ûma mera ñero kõãbirari oparipa ããrbu. ⁵ Igoya diapuserore igo wáï gojatúsbu. Marí iri wáïre õoro pémasubea. Åsu ãri gojatúsbu: “Wári maka Babiloniamo, ããruperera ûma mera kõãbirarikura, irasu ããrmaku ããrupereri ñetariro iririkura pago ããrmo”, ãri gojatúsbu. ⁶ Puru igo mejámaku ïabu. Wára Marípuyara Jesúya kerere werera wéjésuneraya dí mera irasu waamo. Mejárau usuyarosu igo ïisa wéjésunerare ïago, usuyamo. Yu igore ïagu, ïagukakoãbu. ⁷ Irasirigu Marípure wereboegu yure ãrmí:

—¿Nasirigu ïagukari? Mu masubirideare mure masumaku irigura. Igo nomeore, igo peyagudere weregura. Igo peyagu, gajirosu deyogu ããrmí. Su mojó pere gaji mojó Peru perebejari dipukugu, pe mojóma kúsarikugu ããrmí. ⁸ Igu gajirosu deyogu mu ïadi, dupiyurogue ããridi ããrmí. Dapagorare mámi. Puru buro ûkuãri gobegue ããradi wiri, dupaturi deyoagukumi doja. Igu wiriadero puru, peamegue beosugukumi. I ûmu mara Igu deyoamaku ïagukakoã, Igure buremurãkuma. I ûmu ããriburo dupiyuro Marípu su papera pügue Igu mera perebiri okari opamura wáïre

gojatúdi ãärími. Ígū gojatúbirinerā gajirosū deyogure b̄uremurā ãäríma. Gajirosū deyogu dupiyurogue ãärídi, dapagorare mámi. Puru dupaturi deyoagukumi doja. Irasirirā masaka Ígū deyoamakū ïärā, ïágukakōärákuma.

⁹ 'Dapagorare yu wererire õärō masiduarā, õärō pémasírī merā gūñarō gāamea. Gajirosū deyoguya dipu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu, ãtāyuku irirosū ãärā. Iri ãtāyuku weka peyamo, ãma merā kōäbirarikugo. ¹⁰ Iri diputa, oparā irirosū ãärā. Su mojōmarā oparā beosūsiama. Gajigu Ígūsā puru ãärígú opu ãärími dapagorare. Ígū puru gajigu gapu opu ñajágukumi. Ígū yoaweyaripoeta opu ãärígukumi. ¹¹ Irasirigu gajirosū deyogu dupiyuro ãärídi, dapagorare marígū, Ígūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā oparā puru opu ãärígukumi. Ígūsā oparā merāmū ãärími. Puru peamegue beosūgukumi.

¹² 'Gajirosū deyoguya kúsari, mu ïädea, pe mojōmarā oparā irirosū ãärā. Ígūsā oparā ñajábema dapa. Puru oparā ñajärā, yoaweyaripoe oparā ãärírákuma. Irasirirā gajirosū deyogu merā dorerákuma. ¹³ Ígūsā pe mojōmarā oparā surosū gūñarā ãärírákuma. Irasirirā gajirosū deyogure: "Guare doregu ãäríka!" ãrī, Ígūsā opu pírákuma. ¹⁴ Irasirirā Jesucristo oveja majigū irirosū ãärígú merā gāmewējérā waarrákuma. Jesucristo oveja majigū irirosū ãärígú gapu Ígūsārē tarinugágukumi. Ígū ãärípererā oparā nemorō Opu, ãärípererā dorerā nemorō Doregu ãärími. Ígūrē neõ b̄obirinerā Marípu siiu, beyenerā Ígū

merā ããrĩrãkuma, ãrĩmi Marĩpure wereboegu yure.

¹⁵ Puru Marĩpure wereboegu ire yure weren-emomi doja:

—Igo kõãbirarikugo paga diari weka doamo. Iri diari mu ñädea: wári makãrã marã, wári buri marã, ïgüsã ya werenírã, wári nikũ marã irirosü ããrã. Igo, ïgüsã wekamo, ïgüsärë dorego ããrĩmo. ¹⁶ Gajirosü deyogu, irasü ããrĩmakü pe mojõmarã oparã, ûma merã kõãbirarikugore doo, igoyare õemapeo, surí marigõ béorãkuma. Irasirirã, igoya diire baa, puru duyarire soebéokdãrãkuma. ¹⁷ Puru ïgüsã pe mojõmarã oparã surosü gûñarã, gajirosü deyogure ïgüsã opu pírãkuma. Marĩpu ïgû gããmerõsüta ïgüsärë irasirimakü irigukumi. Irasirigu gajirosü deyogu ïgüsã opu ããrígukumi. Marĩpu ããrĩpereri ïgû iripoegue ãrãderosüta iriyuwarikadero puru, gajirosü deyogure bêogukumi. ¹⁸ Igo, mu ñädeo, wári makã Babilonia wâlkuri makã irirosü ããrímó. Iri makãta ããrĩpererã i ûmu marã oparãrë doreri makã ããrã, ãrĩmi Marĩpure wereboegu yure.

18

Babilonia marãrë wajamoädea

¹ Puru gajigü Marĩpure wereboegure ûmugasigue merã dijarimakü ñabu. Wári turari opami. ïgû gesesiriri ããrĩperero i nikûguere õãrõ boyoro waabu.

² Turaro merã ãsü ãrã gaguiními:

—Babilonia wári makã pereakõaa. Dapagorare wâtëa iri makã darore ããrîma. Gajirâ ñerã deyomerâde, irasü ããrĩmakü ããrĩpererã mirã masaka doo, baaya marirã iri makã darore

biadobosūanerā ãärīma. ³ Iri makā pereburi dupiyuro ãärīpereri nikū marā, mejärikurā igui deko pāmudeare buro ularibejarosū i makā marā merā ñerō gāmebirarire buro ularibeanerā ãärīmá. I ümū marā oparā, i makā marā merā ñerō gāmebirarikñerā ãärīmá. I makā marā wári gajinorē wajapari wajarinerā ãärīmá. Irasirirā i ümū marā duarimasā ĩgūsārē dua, wári wajatanerā ãärīmá, ãrīmi.

⁴ Puru gajigū ümugasigue ãärīgū ãsū ãrī werenímakū pébu:

—Yaarā, iri makā marā merā ãärībirikōäka! ĩgūsā ñerō iririre ūkūbirikōäka! Musā, ĩgūsā merā gāmesurirā, musāde ĩgūsā merā wajamoäsurākao. ⁵ ĩgūsā wári ñerō yáma. Maripu ümugasigue ãärīgū, ĩgūsā wári ñerī iririre masīmi. ⁶ Gajirārē ĩgūsā ñerō iridero nemorō ĩgūsārē ñerō iriburo. Gajirārē ĩgūsā ñerō tarimakū iridero nemorō ĩgūsārē ñerō tarimakū iriburo. ⁷ ĩgūsā gajino wajaparie gāämerā, wajarima. “Gajirā nemorō ãärā”, ãrī gūñadima. ĩgūsā irasiriropa ĩgūsārē wári ñerō tari, buro ñerō waamakū iriburo. ĩgūsā basi: “Gua i ümū marā oparā ãärā. Boporā ãärībea. Irasirirā neō ñerō taribirikoa”, ãrī gūñadima. ⁸ Irasiriro sunū ĩgūsārē gūñaña marirō wajamoäburinū ãärīrokao. Boari, pürirkuri, kó oreri, uaboari ãärīrokao. Iri makā soebéosürokao. Maripu ãärīpererā Opu iri makā marärē wajamoägū turatarigu ãärīmi.

⁹ Iri makā üjū ümkakumakā ïärā, i ümū marā oparā buro bujawereri merā oreräkuma. ĩgūsā iri makā marā wajaparie opari merā usuya, ĩgūsā merā ñerō gāmebirarā ãärīnerā ãärīmá. ¹⁰ Iri makā

ñjāmakā ñārā, bero güiri merā yoarogue ñū nírā, ãsū ñirrākuma:

—Ayó, bopori makā ñārā Babilonia. Wári makā, turari makā ñārādabu. Gūñaña marirō merā iro marā wajamoãsūma, ñirrākuma.

11 I ñum marā doebedi duarimasā iri makā ñjāmakā ñārā, bero bñawereri merā orerākuma. Iri makā peremakū ñārā, ñgūsāya doebedire wajarirā marimakū ñārā, dñjaritua orerākuma. **12** ñgūsā ñiwāgā duadñarire: orore, platare, wajapari ñtāyerire, perla wāikuri yeridere wajarirā marirākuma. Gaji ñgūsā ñiwāgā duadñarire: wáro wajapari suríre, oparā sāñarī diañiweyari suríre, seda wāikuri dari merā suadea suríre, diari surídere wajarirā marirākuma. Gaji ñgūsā ñiwāgā duadñarire: yuku sñrōrī yuke, marfil wāikuri merā irideare, wajapari yuku merā irideare, bronce merā irideare, hierro merā irideare, mármol merā irideare wajarirā marirākuma. **13** Gaji ñgūsā ñiwāgā duadñarire: canela wāikurire, gaji baari usurimakā iririre, incienso, mirra wāikuri sñrōrīrē, gaji sñrōrīdere wajarirā marirākuma. Gaji: igui deko pñmudeare, uyere, trigo pogare, trigo yerire, wekuare, ovejare, caballuare, ñgūsā tññrīduparure, moñboerimasā opamurārē wajarirā marirākuma. Irasirirā doebedi duarimasā bero bñawererākuma. **14** Irasirirā, iri makā ñjñadero pñru, ãsū ñirrākuma:

—Ñetariro waabu ñgūsārē. Ññrīpereri ñgūsā mañdea, ñgūsā ññrī wajapari opadea pereakñabu. I ññrīpereri dupaturi neñ mariroko, ñirrākuma.

15 ñgūsā iri makā marārē doebedi duarimasā wáro wajataunanerā ññrīmá. Irasirirā, iri makā

marā wajamoāsūmakā īārā, bāro güiri merā yoarogue ūū nírākuma. Dūjaritua ore, ¹⁶ ãsū ãrīrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makā wári makā. Iri makā marā õārīrē opaunadima. Nomeō õārī suríro, wajapari diiañiweyariñerē sāñadeo irirosū ãārādima. Oro, wajapari ûtāyeri, perla wāikuri yeri mamudea suríore sāñadeo irirosū ãārādima. ¹⁷ Gūñaña marīrō wári doebirikuri opadea makā preakōābu, ãrīrākuma.

Ãārīpererā doóriduparu merā naarā, iri duparu oparā, īgūsāyarā ûma, gajirā dia wádiyague moā wajatarāde iri makārē yoarogue ūū nírākuma. ¹⁸ Iri makā ûjū ïimikakumakā ëärā, ãsū ãrīgaguinírākuma:

—I makā irirosū ãārīrī makā, neō gaji makā máa, ãrīrākuma. ¹⁹ Irasū bujawererā, īgūsāya dipu weka nikūwera mápeorākuma. Dūjaritua ore, ãsū ãrīrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makā daro. Õārī makā ãārādibu. Ñetariro marī doóriduparu oparā dia wádiyague naarā iri makāma doebiri merā õārō wajatadibu. Gūñaña marīrō iri makā preakōābu, ãrīrākuma.

²⁰ Mūsā ûmugasigue ãārīrā gapu, iri makā beosūmakā ëärā, usuyaka! Mūsā Marīphyarā, Jesús buedoregu beyenerā, īgūyare weredupiyunerā ãārīpererā usuyaka! Iri makā marā mūsārē ñerō tarimakā irima. īgūsā irasiridea waja, Marīphū ëgūsārē wajamoāmi.

²¹ Puhu turagu Marīphre wereboegu wáriye trigo yeri ëgūsā oeri ûtāyere ãïwāgū, dia wádiyague meéyo, ãsū ãrīmi:

—I ye ûtâye meébiaderosüta wári makã Babilonia wâikuri makã béodijusüroko. Musã iri makârẽ neõ dupaturi ïâbirikoa. ²² Iri makã béodijusüdero pûrû, neõ bayarire péña marîroko. Arpa wâikuri buaputérirê, têrẽ duparure, puririduparudere neõ dupaturi péña marîroko. Irore moânerâ dupaturi neõ moânemobirikuma. Trigo yeri ûtâyeri merâ ïgûsâ oedeade neõ péña marîroko. ²³ Iri makârẽ neõ suru sîagodiru boyobirikoa. Mojôshaarâ bosenâ irirâ usuyari merâ ïgûsâ werenírîrê neõ dupaturi péña marîroko. Iri makã marâ doebiri duarimasâ, gajirâ i ûmu marâ nemorô oparâ âârîmá. Iri makã marâ yéa iriri merâ âârîperero marârê ïgûsâ ârîkatorire bûremumakâ irima.

²⁴ 'Marîpuya kerere weredupiyunerârê, gajirâ ïgûyarâdere, irasû âârîmakâ i ûmugue âârîpererâ masaka wêjësünerârê i makã marâ wêjënerâ âârîmá, ârîmi yure turagu Marîpure wereboegu.

19

¹ Babilonia béodijusüdero pûrû, ûmugasigue wárâ turaro merâ âsû ârî werenimakâ pébu:

Aleluya, Marîpure usuyari sîrâ! ïgû marîrê taugu âârîmi. ïgûrê bûremurâ! Turatarigu âârîmi.

² Masakare keoro wajamoâgû, diayeta irigu âârîmi. Iri makã Babilonia, nomeõ ûma merâ kôâbirarikugo irirosû âârîbá. Iri makã marârê ïâkûrâ, i ûmu marâ ñerô irima.

Irasirigu Marîpu, ïgûrê moâboerârê ïgûsâ wêjëdea waja iri makã marârê wajamoâmi, ârîma.[◊]

³ Dupaturi âsû ârîma doja:

[◊] **19:2** Dt 32.43; 2 R 9.7

Aleluya, Maríp̄ure us̄yari s̄rā! Iri makā neō piriro marīrō ñj̄ ñ̄mikāk̄n̄kōārok̄oa, ār̄ma.[☆]

⁴ Veinticuatro oparā m̄rā, wapik̄rā okarā merā ejamejāja, īḡsāya diapuserorire yebague moomejā, Maríp̄ure Op̄ doarogue doagure āsū ār̄ buremuma:

—Irasūta ār̄rā. Aleluya, Maríp̄ure us̄yari s̄rā! ār̄ma.

⁵ P̄ur̄ Op̄ doaro p̄uro ār̄iḡ ū āsū ār̄mi:

Marī Op̄re us̄yari s̄ika! Ār̄pererā īḡrē moāboerā goepayari merā īḡrē buremura: oparā, ubu ār̄ir̄a irasū irika! ār̄mi.[☆]

Jesucristore b̄remurā mojōs̄ari bosen̄rē us̄yarākuma, ār̄i weredea

⁶ P̄ur̄ yu wárā masaka werenímakū pébu. īḡsā wádibu ñtāmu irirosū, b̄ro bupu páro irirosū busuma. Āsū ār̄ma:

Aleluya, Maríp̄ure us̄yari s̄rā! īḡ marī Op̄, turatarigu, dapagorare ār̄pererārē doregu ñajāsiami.[☆]

⁷ Us̄yarā! Yujup̄r̄r̄iḡue wári us̄yari merā ār̄ir̄a! Maríp̄ure: “Óātaria m̄”, ār̄, us̄yari s̄rā! Jesucristo oveja majiḡ ū irirosū ār̄iḡ ū īḡrē buremura: merā ār̄in̄ḡr̄in̄, īḡ mojōs̄ari bosen̄ ejasíáa. īḡrē buremura: īḡ merā mojōs̄abo, iri bosen̄rē ðārō āmuyudeo irirosū ār̄ima.[☆]

⁸ īḡsā ðār̄i surí, ḡrari marīr̄i, b̄ro goesisiriri surí Maríp̄ ū īḡsār̄e s̄idea sāñarā ār̄ima. Iri

[☆] **19:3** Is 34.10 [☆] **19:5** Sal 115.13 [☆] **19:6** Sal 93.1; 97.1; 99.1

[☆] **19:7** Ef 5.23-32

surí, Maríphayarā ðārīrē iridea irirosū ãārā, ãrīma.[◊]

9 Puru Marípure wereboegu yure ãrīmi:

—Ire gojaka: “Jesucristo oveja majigū irirosū ãārīgū mojōshari bosenharē īgu siiunerā ushayarā ãārīma”, ãñi gojaka! ãrīmi.

Yure ãrīnemomi doja:

—Diayeta ãārā yu wereri. I Maríphaya werenírī ãārā, ãrīmi.

10 Irasū ãrīmakū pégu, ñadukupuri merā ejamejā, īgūrē bñremubu iriadibu. Yu ejamejāmakū īágū, ãsū ãrīmi:

—Irire irasiribirikōka! Mu, mayarā Jesúre bñremurā īgu diaye weredeare irituyarā irirosūta yude Marípure moaboegu ãārā. Irasirigu Maríph gapheare ejamejā, bñremuka!

Jesús diaye weredeare wereturiarā Óágū deyomarīgū iritamurī merā wererosūta, Maríph weredereare wereturiarā werema.

Juan, caballu boregu weka peyaghuare weredea

11 Puru ûmugasi tûpamakū īabu. Iro caballu boregu ãārīmí. īgu weka peyagu* ãsū wãikumi: “Ígu ãrīrōsūta keoro irigu, diaye irigu ãārīmi”. Ígu masakare ëgusā ñerō iriri waja wajamoágū, ëgūrē ëaturirā merā gãmewéjegū, diayeta yámi. **12** Ígya koye peame ûjürí pürā irirosū gosebu. Ígya dipurure wári oparā peyari berorí peyami. Ígu wãirē ëgärē gojatúsüdero ãārībá. Iri wãirē ëgu dita masími. **13** Ígu sãñaríñe yoariñe dí merā dibuadeañe ãārībá. Ígu ãsū wãikumi. “Maríphaya werenírīrē weregu”

◊ **19:8** Ap 7.14 * **19:11** Caballu boregu weka peyagu, Jesucristota ãārīmi.

wāikumi. ¹⁴ Ígūyarā surara ūmugasigue marā Ígūrē tuyama. Caballua borerā weka peyama. Óārī surí boreri, gūrari marīrī suríre sāñarā āārīmá. ¹⁵ Ígūya disigue sareri majī usiri majī wirib. Iri majī merā i nikū marārē tarinugāgukumi. Ígū turari merā, kōme merā iridea yukh merā Ígūsārē doremak, neō sugu Ígūrē tarinugāgūno bokatīubirkumi. Marīpu āārīpererā nemorō turaguh i ūmuh marā ñerā merā guatarimi. Irasirigh caballu boregh weka peyagh, sugu Ígū turari merā igui kūrabipisārōsū Ígūsārē Ígū turari merā wajamoāgukumi. ¹⁶ Ígūya suríro, Ígūya ñugādere i wāirē gojatúsúdero āārīb: “Ígū āārīpererā oparā nemorō Op, āārīpererā dorerā nemorō Doregh āārīmi”, ārī gojatúsúdero āārīb.

¹⁷ Puruh Marīphare wereboeguh abe ūmumugue nígūrē ñābh. Āārīpererā mimua āmarōgue wúrārē turaro merā ãsū ārīmi:

—Nerērā aarika! Marīpu baari āmurīrē baarā aarika! ¹⁸ Wári nikū marā oparāya diíre baarākaoa. Surara oparā, surara turarā, caballua, Ígūsā weka peyarāya diíre baarākaoa. Āārīpererāya diíre: moāboerā, moāboerā āārīmerā, oparā, ubu āārīrāya diíre baarā aarika! ārīmi.

¹⁹ Puruh gajirosū deyogare, i ūmuh marā oparā Ígūsāyarā surara merā nerēnerārē ñābh. Ígūsā nerēnerā āārīmá, caballu boregh weka peyagh merā, Ígūyarā surara merā gāmewējēmurā. ²⁰ Caballu boregh weka peyagh gapuh gajirosū deyogare peresu irimi. Gajigh: “Ūmugasigue marā Opuyare weregh āārā”, ārī ārīkatodidere peresu irimi. Ígū ārīkatodi gapuh gajirosū deyoguh

ĩürõ deyoromurřẽ iridi ãärími. Ígã deyoromurřẽ iridea merã gajirosũ deyogu wãi gojatúsñerãrẽ, ìgã keori weadeare bñremurãrẽ ìgã ãríkatorire pémakã iridi ãärími. “Yu wereri ùmugasigue marã Opuya ãärã”, ãrã ãríkatodi ãärími. Caballu boregu weka peyagu ìgüsã pêrãrẽ peresu iriadero puru, ìgüsãrẽ okarãrëta peamegue béomi. Iri peame dia wádiya irirosã wári peame azufre wãikuri poga merã ìjäríme ãäribú. ²¹ Puru ìgüsãyarã surara dñyarãrẽ sareri mají ìguya disigue wiriri mají merã wëjëmi. Irasã ìgã wëjëaderu puru, mimua ìgüsãya dupurima diire baayapitariakõäma.

20

Mil bojorigora Cristo ìgãyarã merã masakare doregukumi, ãrã gojadea

¹ Puru gajigu Marípore wereboegu ùmugasigue merã dijarimakã ïabu. Buro ùkñärí gobema sawire, wárida kômedadere opami. ² Irasã dijarigu, pñrñrẽ ñeämi. Ígã pñrñ neõgoraguere deyoadi, Satanás wãikugu, wãtã ãärími. Ígürẽ ñeä, kômeda merã suami, mil bojorigora peresu iribu. ³ Sua odo, buro ùkñärí gobegue béodijumi, i ùmã marãrẽ mil bojorigora ãríkatobirikõäburo, ãrígã. Irasã béodiju odo, iri gobema makãpurore sawi merã bia, wítãbiatokõämi. Irasirigu mil bojori tariadero puru, dupaturi ìgürẽ mérññrígata wiugukumi dapa.

⁴ Puru oparã doarigue doarãrẽ ïabu. Marípu ìgüsãrẽ masaka irideare: “I gapu õabu, i gapu õâbiribu”, ãrã weremurãrẽ pídi ãärími. Gajirâdere ïabu. Ígüsã Jesúya kerere, Marípuyare weredea

waja ïgūsāya dipure diti beosñnerā ããrīmá. Gajirosū deyogure, ïgū keori weadeadere neõ buremubirinerā ããrīmá. ïgūsāya diapuserorire, o mojörřē ïgū wāirē gojatúdorebirinerā ããrīmá. Irasirirā gajirā ïgūsārē wějēnerā ããrīmá. ïgūsārē wějēdero p̄urū masā, dupaturi okarā ããrīnerā ããrīmá. Mil bojorigora Cristo merā dorenerā ããrīmá. ⁵⁻⁶ Iri masārī, ããrīp̄uroriri masārī ããrā. ããrīpererā masāp̄urorirā, Marīp̄uyarā bero usuyarā ããrīrākuma. Neõ dupaturi boabiri, perebiri peamegue waabirkuma. Marīp̄u, irasū ããrīmakū Cristo ūrō paía ããrīrākuma. Mil bojorigora Cristo merā masakare dorerā ããrīrākuma. Iri mil bojori tariadero p̄urū, gajirā boanerā masārākuma.

Wātēa op̄u beosñgukumi, ãrī gojadea

⁷ Iri mil bojori tariadero p̄urū, wātēa op̄u peresugue ããrīgū wiusñgukumi. ⁸ ïgūwiriadero p̄urū, ããrīperero i ûmu marārē ãrīkatogu waagukumi. “Náka, gāmewějērā”, ãrīgū, Gog wāikuro marārē, Magog wāikuro marādere ãrīkatogu waagukumi. Irasirirā, ïgū ãrīkatorire pérā, ïgūsāyarā surarare siiu neeõrākuma gāmewějēmurā. Dia wádiyama ïmpa yerire keo bokatiñña marīrō irirosū, ïgūsāyarā surarare keo bokatiñña marīroko. Wárāgora ããrīrākuma.

⁹ Irasirirā i nikū ããrīpereroguere ããrīseyanugā, Marīp̄uyarā ããrīrī makā ïgū mařīrī makārē kāmutabianugājarākuma. ïgūsā irasū kāmutabianugājadero p̄urū, Marīp̄u ïgūsārē ûmugasima peame merā soepeogukumi. ¹⁰ Irasū waadero p̄urū, wātīrē ïgūsārē ãrīkatodire perebiri

peamegue b^eogukumi. Iri peame, dia wádiya irirosū ãärírí peame azufre merā ûjúrime ãärã. Irogue gajirosū deyogure, gajigu: “Umugasigue marā Opuyare weregu ãärã”, ãrlkatodire b^eosiami. Irogue ãärírã, umarí, ñamirí neõ perero marírō buro p^urírikurákuma.

Masakare wajamoătñurimare gojadea

¹¹ Puru wáro Opu doaro borerore ïäbu. Iro doarogue doagudere ïäbu. Ígú ïürõrē i nikú, umugaside dederipereakõabu. Neõ deyobiribu. ¹² Puru boanerá iro doarogue doagu ïürõ nímakú ïäbu. Ubu ãärírã, oparâde ãärímá. Irogue Ígúsá níripoeta Marípu Ígú gojadea p^urírē t^upámi. Iri p^urígue masaka irideare gojatúdea ãäríbu. Gaji p^u Ígú merá perebiri okari opamurá wãírē gojatúdea p^u ãäríbu. Irasirigu iri p^urígue gojatúdeare ïá odo, boanerárē Ígúsá irideare keoro wajarimi. ¹³ Dia wádiyague mirinerá, boanerá ãärírõgue ãärínerâde Ígú ïürõ ãärímá. Irasirigu Marípu, Opu doarogue doagu ãärípererárē Ígúsá irideare keoro wajarimi. ¹⁴ Puru boarire, boanerá ãärírõdere perebiri peamegue b^eokõámi. Iri peame, wádiya irirosú ãärírí peame ãäríbu. Irasirirá irogue b^eosûrâno dupaturi boará irirosú dujama. Marípu merá neõ ãäríbirikuma. ¹⁵ Irasirirá ãärípererá Marípu merá perebiri okari opamurá wãírē gojatúdea p^ugue gojatúsüña marínerá perebiri peamegue b^eosúma.

21

Umugasi, i nikúde maama dita gorawayurimare gojadea

1 Puru yu Juan, umugasi, i nikude maama ãärífré íäbu. Ãärípuroridea dari umugasi, i niku dederidi-japerekoåbu. Dia wádiya maribu pama. **2** Neo ñerí marirí makã, umugasi Maripu purogue ãärífrí makã dijarimakã íäbu. Iri makã, maama makã, Jerusalén wäikuri makã ãäríbu. Óärô deyori makã, mojosuabo igo marapu suyburo, ãrigô, suríro ðärô sañadeo irirosü ãäríbu. Maripu ãsüta i makärê amuyudi ãärími. **3** Puru Opu doaro puro ãärígu, turaro merä ãsü ãrí werenímakã pébu:

—Óärô péka! Dapagora Maripu masaka watope ãärími. Ígüsä merä ãärígukumi. Ígüsä ígyuarã ãärírakuma. Íguta ígüsä merä ãärí, ígüsä Opu ãärígukumi. **4** Ãärípereri ígüsäya kódeko wiririre niügukumi. Boari, bujawereri, kó oreri, pürírikuride neo marirokoa. I umuma ãärâdea ãärípereri perekoåbu, ãrími.

5 Puru Maripu, Opu doarogue doagu ãsü ãrími:

—Ãärípererire maama dita gorawayumakã yáa, ãrími.

Puru ãsü ãrími doja:

—Yu ãrírírê gojaka! Yu ãrírí diayeta ãärâ. Irasiriro yu ãrírõsüta waarokoa, ãrími.

6 Puru yure ãsü ãrími doja:

—Iropata ãärâ. Yu neogoraguere ãärípereri i umumar ãärímakã iridi, i ãärípererire peremakã iribu ãärâ. Yure gäämer ä, ñemesiburä buro iiriduar ãäríma. Irasirigu ígüsärê perebiri

okari sīrī deko*, ūmawiroma dekore tīāgukoa. Wajamarīrō iri dekore iirírākuma. ⁷ Āārīpererā ñerō tarikererā yure būremuduúmerārē ãārīpereri yu: "Sīgūra", ārīdeare sīgukoa. Īgūsā Opu ãārīgukoa. Īgūsā, yu pūrā ãārīrākuma. ⁸ Gajirā gapu masakare güisīā, yaare pirirā, yure būremumerā, ñetariro irirā, wējērīmasā, ūma, nome merā, nome ūma merā ñerō kōābirarikurā, yéa ãārīrā iririkurā, keori weadeare būremurā, ãārīpererā ārkatorikurā peamegue waarākuma. Iro dia wádiya irirosū ãārīrī peame azufre merā ūjūrīme ãārā. Irogue waarā, yu merā neō ãārībirikuma. Irasirirā dupaturi boarā irirosū dujarākuma, ãrīmi.

Maama makā Jerusalēmarē weredea

⁹ Puru sugu Marīpūre wereboegu yu pūrogue ejami. Īgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pari opanerā merāmu, Marīpu masakare wajamoādoregu pínerā merāmu ãārīmí. Åsū ãrīmi yure:

—Īgū aarika! Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū mojōshabore† īmugukoa mure, ãrīmi. ¹⁰ Irasirigu Öāgū deyomarīgū, kērō irirosūgue

* **21:6** San Juan 11.25: Jesús ãrīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, īgūsārē okari sīgū ãārā. Yure būremugū boadigue ãārīkeregū, okagukumi, ãrīmi. San Juan 14.6: Jesús ãrīmi doja: —Yu dita Yūpu pūrogue waarí maa irirosū ãārā. Yu diayema ãārīfrē masakare masīmakū irigu, īgūsārē okamakū irigu ãārā. Yu merāta Yūpu pūrogue waarākuma, ãrīmi. Irasirigu Jesūs perebiri okarire sīrī deko irirosū ãārīmi. īgūrē būremurā īgū Pagu puro i perebiri okarire opamurā ãārīma. † **21:9** Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgūrē būremurā maama makā Jerusalén marā ãārīmurā īgū mojōshabo irirosū ãārīma.

yure Marípuya makārē ñāmakā irimi. Ùmadi ùtāü wekague yure ãimurīa, irogue Marípuya makārē Jerusalérē neō ñerī marírī makārē, Marípu purogue ûmugasigue merā dijariri makārē ñumumi. ¹¹ Marípu goesesiriri merā, jaspe wāikuriye, wajapariye, õärō deko suririye irirosū deyoriye goesesirirosū goesesiribü. ¹² Iri makā turo wári sãrīrō ûmarī sãrīrō ãäríbá. Iri sãrīrōrē pe mojōma pere su gubu peru pérēbejrigora makāpurori ãäríbá. Iri makāpurorikü sugü Marípüre wereboegü koremi. Iri makā makāpuroriguere Israel bumarā pe mojōma pere su gubu peru pérēbejari buri marā wâirē gojatúsübü. ¹³ Iri sãrīrōrē abe mûrīriro gapü ure makāphro ãäríbá. Sur gapü ure makāphro, norte gapü ure makāphro, abe ñajärō gapü ure makāphro ãäríbá. ¹⁴ Iri sãrīrō pe mojōma pere su gubu peru pérēbejari paga ùtā majírī weka peyabü. Iri ùtā majíríku Jesucristo oveja majígü irirosū ãärígü buedoregü beyenerā wâirē gojatúsübü.

¹⁵ Marípüre wereboegü yure weregü keodi oro merā iridire opami. Iri makārē, iri makāma makāphroridere, iri sãrīrōdere keobu irimi. ¹⁶ Ígü keodi merā iri makārē keo odomakā, dos mil doscientos kilómetros yoari makā, iropata eyari makā, iropata ûmaröde ãäríbá. ¹⁷ Pürü iri makāma sãrīrōrē keomi. “Sesenta y cinco metros ãärā”, ãrīmi. Marí masaka keorosüta keomi.

¹⁸ Iri sãrīrō jaspe wāikuri ùtāye merā iridea sãrīrō ãäríbá. Iri makā oro merā iridea makā ãäríbá. Iri oro gajino moréña marírī, õärō deko suriri irirosū deyobü. ¹⁹ Iri sãrīrō doka ãärírī ùtā majírīrē ãärípereri wajapariyeri merā mamudea

ãārībú. Ñārīpuroriri majī jaspe wāikuriye ãārībú. Iriye puruma majī zafiro wāikuriye ãārībú. Peye puruma majī ágata wāikuriye, ureye puruma majī esmeralda wāikuriye ãārībú. ²⁰ Wapikuriyeri puruma majī ónice wāikuriye ãārībú. Su mojōma puruma majī cornalina wāikuriye, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari puruma majī crisólito wāikuriye ãārībú. Su mojōma pere gaji mojō Peru pērēbejari puruma majī berilo wāikuriye ãārībú. Su mojōma pere gaji mojō ureru pērēbejari puruma majī topacio wāikuriye ãārībú. Su mojōma pere gaji mojō wapikudiru pērēbejari puruma majī criso-prasa wāikuriye ãārībú. Pe mojōma puruma majī acinto wāikuriye ãārībú. Pe mojōma pere su gubu suru pērēbejari puruma majī amatista wāikuriye ãārībú. ²¹ Iri sārīrōrē pe mojōma pere su gubu Peru pērēbejari makāpurori, perla merā iridea seri ãārībú. Iri seriku suye perlaye merā iridea dita ãārībú. Iri makā deko waari maa, oro gajino moreña marīri merā iridea maa, õarō deko suriri irirosū deyori maa ãārībú.

²² Iri makārē Marīphya wiire ñābiribú. Iri makā ãārīpererogue Marīph turatarigu, irasū ãārīmakā Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgūde ãārīrō ãārībú. Irasiriro iri makā ãārīperero Marīphya wii irirosū ãārībú. ²³ Iri makā abe ñamumá, ñamimude boyoro gāâmebea. Marīph goesisiriri merā õarō boyoa. Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgūde iri makārē sīágodiru irirosū boyomi. ²⁴ Irasirirā i ñamu marā Marīph taunerā iri makāma boyori merā ãārīrākuma. I ñamu marā oparā iri makāgue ñgūsā õarī oparire sīrā ñíjarosū Marīphre:

“Óātaria mu”, ãrī, ushayari sīrākuma. **25** Ùmarē iri makāma makāpūrori tūpādea ãārīroko. Irogue neō ñami marīroko. **26** Wári nikū marā ïgūsā õārī oparire iri makāgue sīrā ãijarosū Marīpure būremurā ejarākuma. **27** Ñerī ãārīrī gapure iri makāguere neō ãñajābirikuma. Ñerō iririkurā, ãrkatorikurāde neō iri makāguere ñajābirikuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgū merā perebiri okari opamurā ïgūya gojadea pūgue ïgūsā wāi goyatúsñerā ãārīma. Ígūsā dita iri makāguere ñajārākuma.

22

1 Purū Marīpure wereboegū diare yare ìmumi. Iriyama deko perebiri okari sīrī deko* ãārībū. Óārō deko suridiya, diumajī irirosū ãārībū. Marīpu, Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgūya doaro doka wiribū. **2** Iri makā dekoma maa, wári maague ûmayobū. Iriya pe gapū tūrorire perebiri okari sīrī yuku níbū. Iri yuku aberikū dūkakua. Su bojorire, pe mojōma pere su gubu Peru pērēbejarigora dūkakua. Irigūma pūrī i ùmu marā masaka pūrīrikurire tauri pūrī ãārā. **3** Irasiriro neō pūrīrī marīroko. Iri makāgue

* **22:1** San Juan 11.25: Jesús ãārīmi: —Yū boanerārē masāmakū irigu, ïgūsārē okari sīgū ãārā. Yare būremugū boadigue ãārīkeregu, okagakumi, ãārīmi. San Juan 14.6: Jesús ãārīmi doja: —Yū dita Yūpū purogue waarí maa irirosū ãārā. Yū diayemarē masakare masāmakū irigu, ïgūsārē okamakū irigu ãārā. Yū merāta Yūpū purogue waarākuma, ãārīmi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sīrī deko, perebiri okarire sīrī yuku irirosū ãārīmi. Ígū merā ïgārē būremurā ïgū Pagū puro i perebiri okarire opamurā ãārīma.

Marípʉ, Jesucristo oveja majīgʉ irirosū ãārīgʉya doaro ãārīrokao. Ígʉyarã Ígʉrẽ bʉremurãkuma. ⁴ Ígʉya diapure ïärãkuma. Ígʉsāya diapuserorire Ígʉ wāirẽ tuuyasürã ãārīrãkuma. ⁵ Iroguere ñami neō marīrokao. Irasirirã iro ãārīrã sīägoriduparure, abe boyoridere gāämebirikuma. Marípʉ boyori merã ãārīrãkuma. Ígʉ merã neō piriro marīrō dorenírãkuma.

Jesucristo i ñʉgue dupaturi aariburo mérõ dʉyáa, ãrī gojadea

⁶ Pʉrʉ Marípʉre wereboegʉ yʉre ãrīmi:

—Yʉ wereri diaye ãrīrī ãārã. Irasiriro yʉ ãrīrōsūta waarokao. Marípʉ Ígʉya kerere weredupiyurārẽ Ígʉyare masīmakã irigʉ ãārīmi. Ígʉrẽ wereboegʉre iriumi Ígʉrẽ moäboerārẽ mérōgā pʉrʉ waaburire masīdoregʉ, ãrīmi.

⁷ Irasirigʉ Jesús ãsū ãrīmi:

—Mérōgā pʉrʉ aarigʉko. Irasirirã, Yʉpʉya kere i papera pūgue gojadeare iritʉyarã usuyarãkuma, ãrīmi.

⁸ Yʉ Juan, i ãārīpererire pé, ïābʉ. Irasirigʉ irire pé, ïādero pʉrʉ, yʉre ïmuadi Marípʉre wereboegʉya guburi pʉro ñadukupuri merã ejamejājabʉ Ígʉrẽ bʉremubu. ⁹ Yʉre Ígʉ gapʉ ãrīmi:

—Irire irasiribirkōäka! Mʉ, mʉyarã Marípʉya kerere weredupiyurā, ãārīpererā i papera pūma dorerire irirã irirosūta yʉde Marípʉre moäboegʉ ãārã. Irasirigʉ Marípʉ gapʉre ñadukupuri merã ejamejā, bʉremuka! ãrīmi.

¹⁰ Pʉrʉ yʉre ãrīnemomi:

—I pūgue: “Ãsū waarokoa”, ãrī gojadea keoro waaburo, mérõ dʉyáa. Irasirigʉ, Marípʉya kere i

pūgue gojadeare duúrogue opabirikōāka! Yayeri ãārībea. ¹¹ Irasirirā ñerā i kerere péduamerā mūrārōta īgūsā gāāmerō irinikōāburo. Ñerīrē iririkurāde mūrārōta ñerīrē irinikōāburo. Õārō irirā gapu mūrārōta õārō irinikōāburo. Maripu gāāmerīrē iririkurāde mūrārōta irire irinikōāburo, ãrīmi.

¹² Puru Jesús ãsū ãrīmi:

—Ãsūta ãārā. Gūñaña marīrō aarigura. Masakakure yu siburire opáa. īgūsā iriderosūta īgūsārē keoro sīgura. ¹³ Yu neðgoraguere ãārīpereri i ûmūmarē ãārīmakū iridi, i ãārīpererire peremakū iribu ãārā. Yu i ûmarē iringuro dupiyuro ãārīsiabu. Iri pereadero puru, ãārīnkōāgukoa, ãrīmi.

¹⁴ 'Aārīpererā īgūsā ñerī irideare pirirā usuyarākuma. Surí koe odo, gūrari marīrī sāñanerā irirosū ãārīma. Irasirirā iri makāma makāphorire tarinajārākuma. Iri makāma yuku perebiri okari sīrī yuku dükare baarākuma. ¹⁵ Gajirā ñerō iririmasa gapu iri makāgue ñajābirikuma. īgūsā yéa ãārīrā iririkurā, ûma, nome merā, nome ûma merā ñerō kōābirarikurā, wējērīmasā, keori weadeare būremurā, ãrīkatorikurā ãārīma.

¹⁶ 'Yu Jesús, yure wereboegure iriubu, musā yure būremurārē i papera pūmarē werebure. Opu David parāmi ãārīturiagu ãārā. Neñukāmu boyodiru õārō boyoro irirosū ãārīgū, maama perebiri ûmarē pígu ãārā, ãrīmi.

¹⁷ Óágū deyomarīgū, irasū ãārīmakū Jesucristo oveja majīgū irirosū ãārīgūyarāde īgū mojōsuhabo irirosū ãārīrā īgūrē ãsū ãrīma: "Aarika!" ãrīma.

Ãärípererã irire ãrímakã péräde: “Aarika!” ãrïburo. Ñemesiburã iirídharã, perebiri okari sîrî dekore iirírã aariburo. Wajamarírõ iri dekore iirírâkuma.

18 Yü Juan, ãärípererã Marípuya kere i pûgue gojadeare pérârë goepeyari merã ãsû ãrî weregura: “I pûgue gojadeare gaji bueri merã morësóo werenemorârë Marípua wajamoágukumi. I pûgue wajamoâburire gojaderosûta ïgûsârë wajamoágukumi. **19** Gajirã Marípuya kere i pûgue gojadeare gorawayurârë ãsû irigukumi. ïgûsârë perebiri okari sîrî yukü dûkare sîboadeare sîbirikumi. Irasirirã Marípua merã neõ ñerî marírî makâgue ãärñikôâbirikuma. Irire i pûgue gojasûa”, ãrîmi.

20 Jesús irire weregu, ãsû ãrîmi:
—Irasûta ãärã. Mérõ dûyáa yü aariburo, ãrîmi.
Irasûta waaburo. Gua Opü Jesús aarika!

21 Marí Opü Jesús mûsâ ãärípererârë õärõ iritamuburo. Irasûta ãäríburo.

Marípuya Kerere Wereri Turi New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

lxx

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786